

Financira
Europska unija

#ReLOaD

Najbolje prakse jedinica lokalne samouprave u okviru projekta ReLOaD2

Financira
Europska unija

#ReLOaD

Najbolje prakse jedinica lokalne samouprave u okviru projekta ReLOaD2

Izvešće o obavljenom istraživanju iz oblasti: Transparentno
financiranje organizacija civilnog društva iz proračuna jedinica
lokalne samouprave i Sudjelovanje građana/ki i organizacija civilnog
društva u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini

Izdavači:

Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine

Adresa: Musala 5, 7100 Sarajevo

Savez opština i gradova Republike Srpske

Adresa: Potporučnika Smajića 18, 76300 Bijeljina

Godina izdanja: 2024.

Tiskanje ovog materijala realizirano je u sklopu projekta Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 2 (ReLOaD2), koji financira Europska unija a implementira Razvojni program Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini. Mišljenja izražena u ovom materijalu su mišljenja autora i kao takva ne odražavaju službene stavove Europske unije niti Razvojnog programa Ujedinjenih nacija.

IZVJEŠTAJ

Popis skraćenica	8
Lista grafikona i tabela	9
1. Osnovne informacije o ReLOaD2 projektu	10
2. Osnovne informacije o radu entitetskih saveza općina/opština i gradova u okviru ReLOaD2 projekta	11
3. Sažetak	12
4. Uvod i metodologija	13
4.1. Uvod	13
4.2. Pristup odabiru najboljih praksi jedinica lokalne samouprave	13
4.3. Cilj i obujam aktivnosti	14
4.4. Metodologija rada	15
5. Rezultati u području Transparentno financiranje OCD iz proračuna JLS	19
5.1. Izdvajanje sredstava za OCD	19
5.2. Definiranje prioritetnih područja javnog poziva	20
5.3. Provedba javnog poziva	21
5.4. Izveštavanje i monitoring nad odobrenim projektima OCD	23
5.5. Ostvareni napredak u procedurama kroz suradnju sa ReLOaD2	24
5.6. Primjeri dobre prakse u JLS	25
5.7. Zaključci i preporuke	27
6. Rezultati iz područja Sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini	29
6.1. Javnost rada i informiranje o radu organa JLS	29
6.2. Sudjelovanje građana/ki i OCD u radu skupština/vijeća i savjetodavnih tijela (grado)načelnika/ce	31
6.3. Postojanje procedura i praksi za sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka	33
6.4. Primjeri dobre prakse suradnje i komunikacije s građanima/kama	34
6.5. Primjeri dobre prakse u JLS	35
6.6. Zaključci i preporuke	37
7. Prilozi	39
7.1. Upitnik koji je korišten za izradu analize za područje „Transparentno financiranje OCD iz proračuna JLS“	39
7.2. Upitnik koji je korišten za izradu analize za područje „Sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini“	42

Popis skraćenica

BiH	Bosna i Hercegovina
JLS	jedinica lokalne samouprave
JP	javni poziv
KM	konvertibilna marka
LOD	Projekt jačanja lokalne demokratije
MZ	mjesna zajednica
OCD	organizacije civilnog društva
PCM	upravljanje projektnim ciklusom
ReLOaD	Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu
SOGFBiH	Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine
SOGRS	Savez opština i gradova Republike Srpske
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih nacija

Lista grafikona i tabela

Grafikon 1 – Metodologija provedenih analiza.....	15
Grafikon 2 – Struktura upitnika po segmentima transparentnog financiranja OCD.....	17
Grafikon 3 – Struktura upitnika po segmentima sudjelovanja građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini	18
Grafikon 4 – Analiza financiranja projekata po javnom pozivu i LOD metodologiji.....	20
Grafikon 5 – Komunikacija JLS sa OCD prilikom definiranja prioritetnih područja.....	21
Grafikon 6 – Komunikacija JLS sa OCD s ciljem jačanja kapaciteta	21
Grafikon 7 – Proračunski pragovi i trajanje projekta.....	22
Grafikon 8 – Rezultati javnog poziva i mogućnost prigovora	23
Grafikon 9 – Narativno i financijsko izvještavanje	24
Grafikon 10 – Područja u kojima je evidentiran napredak partnerskih JLS	25
Grafikon 11 – Sudjelovanje građana/ki i predstavnika/ca OCD u savjetodavnim tijelima JLS	32
Grafikon 12 – Organizovanje javnih rasprava u mjesnim zajednicama	33
Grafikon 13 – Mjerenje zadovoljstva građana/ki i organiziranje ciljanih javnih rasprava.....	34
Tabela 1 Mediji koje JLS koriste u komunikaciji sa građanima/kama	30
Tabela 2 Dostupnost ključnih dokumenata na internet stranici JLS	31

Osnovne informacije o ReLOaD2 projektu

Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 2 (ReLOaD2) nastavak je inicijativa podržanih od strane Europske unije – Projekt jačanja lokalne demokratije (LOD, 2009-2016) i naknadno proširenog Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu (ReLOaD, 2017-2020). Kao i prethodne, i ovaj projekat financira Europska unija (EU), a provodi Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP) u šest zemalja regiona i to: Albaniji, Bosni i Hercegovini (BiH), Republici Sjevernoj Makedoniji, Crnoj Gori, Kosovu¹ i Srbiji.

Cilj projekta je jačanje participativne demokratije i EU integracija na Zapadnom Balkanu kroz osnaživanje civilnog društva i poticanje mladih na aktivno sudjelovanje u donošenju odluka, kao i poboljšanje pravnog i financijskog okvira kojem daje potporu civilno društvo. Ovaj cilj se ostvaruje jačanjem suradnje između lokalnih vlasti i civilnog društva na Zapadnom Balkanu, primjenom uspješnog modela transparentnog financiranja projekata OCD-a (LOD metodologija) iz proračuna jedinica lokalnih samouprava, s fokusom na povećanje građanskog i omladinskog sudjelovanja u donošenju odluka i poboljšanju lokalnih usluga.

Ukupna vrijednost ReLOaD2 projekta u BiH je 3.69 milijuna eura. ReLOaD2 surađuje sa 13 JLS², s gradovima: Bihać, Goražde, Gradiška, Istočno Sarajevo, Prijedor i Mostar i općinama/opštinama: Centar Sarajevo, Gacko, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Rudo, Ugljevik i Vitez.

U okviru LOD projekta razvijena je i LOD metodologija koja se temelji na transparentnom financiranju projekata OCD-a putem konkurentskog poziva za podnošenje projektnih prijedloga, usklađenog sa definiranim razvojnim prioritetima lokalnih samouprava. Kako bi uspješno implementirale ovu metodologiju, partnerskim lokalnim samoupravama pružene su kontinuirane obuke, tehnička pomoć i financijska potpora u okviru LOD, ReLOaD i ReLOaD2 programa za financiranje projekata OCD-a.

Zahvaljujući ovom procesu, više od 70 jedinica lokalnih samouprava u BiH do sada je usvojilo LOD metodologiju ili je prilagodilo svojim lokalnim potrebama, pri čemu su sačuvali njen osnovni cilj i svrhu, odnosno usvojili principe transparentnog i projektno zasnovanog financiranja OCD. Posebno je važno napomenuti da su JLS koje ranije nisu sudjelovale u projektima LOD, ReLOaD i ReLOaD2 prepoznale LOD metodologiju kao transparentan i sustavan način dodjele sredstava za projekte OCD-a. Ove JLS³ su usvojile i implementirale metodologiju uz tehničku podršku entitetskih saveza općina/opština i gradova.

Entitetski savezi, kao projektni partneri u radu sa JLS, organizirali su obuke za općinska vijeća/skupštine opština. Obuke su se fokusirale na bolje razumijevanje djelovanja OCD u zajednici, njihovo uključivanje u proces donošenja odluka na lokalnoj razini, kao i na stvaranje poticajnog pravnog i financijskog okruženja za bolji rad OCD.

1 Za Europsku uniju, ovo imenovanje ne dovodi u pitanje stav o statusu i sukladno je sa UNSCR 1244/1999 i Mišljenjem ICJ-a o proglašenju neovisnosti Kosova. Za UNDP sve reference na Kosovo shvatit će se u kontekstu UN-ove Rezolucije 1244/1999.

2 Gradovi Bihać, Gradiška i Prijedor, te općine/opštine Centar Sarajevo, Novo Sarajevo, Rudo i Vitez sudjelovale u prijašnjim fazama LOD/ReLOaD projekta i time od prije počele aktivnosti na uvođenju transparentnog financiranja OCD i primjene LOD metodologije.

3 Grad Goražde je usvojio LOD metodologiju i prije formalnog sudjelovanja u ReLOaD2 projektu.

2 Osnovne informacije o radu entitetskih saveza općina/opština i gradova u okviru ReLOaD2 projekta

Savez opština i gradova Republike Srpske (SOGRS), kao i Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine (SOGFBH), dugogodišnji su partneri UNDP-a u implementaciji projekata: LOD, ReLOaD i ReLOaD2.⁴ Ove inicijative predstavljaju značajan korak u razvoju lokalnih samouprava u cilju stvaranja poticajnog okruženja za rad civilnog društva.

Ovakav pristup omogućio je savezima da pokažu boljitak u saradnji s članicama, s ciljem poboljšanja procesa raspodjele sredstava za civilno društvo, te da ojačaju svoje kapacitete u pružanju usluga općinama/opštinama i gradovima.

U okviru programa ReLOaD2, aktivnosti saveza su bile usmjerene na sljedeće ciljeve:

poboljšanje kapaciteta vijećnika/odbornika partnerskih JLS za razumijevanje i primjenu LOD metodologije te poboljšanje suradnje sa OCD. Održane su obuke za vijećnike/odbornike na teme: „Transparentno financiranje OCD iz proračuna JLS“ i „Sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini“;

poboljšanje kapaciteta organizacija civilnog društva u partnerskim JLS kroz edukacije o upravljanju projektnim ciklusom i organizaciju mentorskih sesija u svezi s apliciranjem na javne pozive;

promocija LOD metodologije i davanje potpore za njeno usvajanje u općinama/opštinama koje su aplicirale za sudjelovanje u ReLOaD2 projektu, ali nisu odabrane kao partnerske JLS.

Savezi su također intenzivno surađivali i organizirali informativne sesije za JLS koje nisu bile uključene u projekt, ali su pokazale interes i opredjeljenje za primjenu transparentnih metoda dodjele sredstava za OCD.

U okviru ovih aktivnosti savezi su za partnerske JLS proveli obuke o temi: „LOD metodologija – primjena u praksi“, koje su bile namijenjene djelatnicima/ama zaduženim za primjenu LOD metodologije.

Analiza i odabir najboljih praksi partnerskih JLS u područjima „Transparentno financiranje OCD iz proračuna JLS“ i „Sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini“ predstavlja aktivnost koju savezi provode u okviru ReLOaD2 projekta.

⁴ Projekt Jačanje lokalne demokratije (LOD) je implementirao Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP) a financirala Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini. Prva faza LOD projekta implementirana je u periodu od 2008. do 2010. godine, obuhvatajući 14 JLS. Od 2010. do 2012. godine, u BiH je proveden LOD II projekt u suradnji s 15 partnerskih JLS. LOD III projekt, realiziran je u periodu 2012-2014. sa 11 partnerskih JLS, dok je LOD IV proveden od 2014. do 2016. godine, u suradnji sa 12 JLS. U 2017. godini započela je implementacija ReLOaD1 projekta u šest zemalja Zapadnog Balkana. Ovaj projekt je implementirao UNDP, a financirala Europska unija. Trajao je do 2020. godine, pri čemu je u BiH projekt proveden s 21 partnerskom JLS. ReLOaD2, također implementiran u šest zemalja Zapadnog Balkana, traje od 2021. do 2024. godine, a u BiH u projekt je uključeno 13 jedinica lokalne samouprave.

3 Sažetak

Analiza transparentnog financiranja organizacija civilnog društva iz proračuna jedinica lokalne samouprave u 2023. godini pokazuje ključne izazove, dobre prakse i preporuke za poboljšanje u ovom području. Istraživanje je provedeno na osnovu odgovora i verifikacijskih dokumenata iz partnerskih JLS, pri čemu se ističu Centar Sarajevo, Goražde i Rudo⁵ kao primjeri dobre prakse. Unatoč vidljivom napretku, razlike u financiranju projekata po javnom pozivu između JLS su značajne, a korištenje LOD metodologije varira. Rezultati su pokazali da je informiranost vijećnika/odbornika, o uspješnosti realizacije javnih poziva, nezadovoljavajuća. Mogućnost ulaganja prigovora na odluku JLS o odabiru najuspješnijih projekata, kao ključni element transparentnosti, zastupljen je kod nekolicine JLS. Rezultati provedenog istraživanja su pokazali kako i pisanje izvješća nakon provedenih monitoring posjeta predstavlja jedan od izazova za JLS, kao i izvještavanje OCD o realizaciji odobrenog projekta. Preporuke za poboljšanje uključuju poboljšanje direktne dodjele sredstava OCD, postepeno preusmjeravanje financiranja braniteljskih organizacija prema javnim pozivima, kao i poboljšanje komunikacije između JLS i OCD. Uvođenje redovne komunikacije sa OCD i izvještavanja prema vijećnicima/odbornicima o uspješnosti provedenih javnih poziva također su od ključne važnosti. Sustavno provođenje monitoringa, koje trenutno realizira samo polovica partnerskih JLS, predstavlja dodatni prostor za boljitak.

Analiza sudjelovanja građana/ki i organizacija civilnog društva u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini također ukazuje na izazove i daje preporuke za poboljšanje ovog područja u JLS. U ovom segmentu, po primjeni pozitivnih praksi istakle su se sljedeće JLS: Centar Sarajevo, Gradiška i Novo Sarajevo⁶. Jedan od izazova s kojima se susreću JLS je nepostojanje komunikacijskih kanala prilagođenih osobama s invaliditetom. Transparentan sustav dostavljanja povratnih informacija nakon javnih rasprava je nezadovoljavajući. Također, ograničeno je praćenje zadovoljstva građana/ki javnim uslugama, što otežava procjenu utjecaja realiziranih općinskih/opštinskih odluka ili politika.

Preporuča se da se ovo odnosi na potrebu za uspostavljanjem šireg spektra komunikacijskih kanala, uključujući one prilagođene osobama s poteškoćama, kao i jačanje mehanizama povratnih informacija kako bi građani/ke dobili uvid u implementaciju svojih prijedloga. Također, JLS bi trebale unaprijediti dostupnost ključnih dokumenata i uvesti redovne konzultacije u mjesnim zajednicama (MZ) kako bi proces donošenja odluka postao inkluzivniji. Jačanje transparentnosti kroz objavljivanje informacija o radu radnih tijela i uključivanje OCD u ove procese također je važno za poboljšanje sudjelovanja na lokalnoj razini.

⁵ Redoslijed JLS je naveden po abecednom redu.

⁶ Redoslijed JLS je naveden po abecednom redu.

4 Uvod i metodologija

4.1 Uvod

Izvešće obuhvaća pregled primjera najboljih praksi partnerskih jedinica lokalne samouprave koje su sudjelovale u ReLOaD2 projektu, kao i detaljan prikaz svih radnji i koraka koji su prethodili izboru tih praksi. Primjeri su identificirani kroz jedinstveni krug ocjenjivanja, koji su proveli entitetski savezi općina/opština i gradova u suradnji s ReLOaD2 projektom. Proces je uključivao nekoliko faza, počevši od utvrđivanja kriterija za ocjenjivanje, izrade i usuglašavanja anketnog upitnika, prikupljanje podataka i izvora verifikacije od JLS, te ocjenjivanja pristiglih odgovora. U svim fazama ovog procesa bili su angažirani i konzultanti/ce, koji su pružali stručnu potporu kako bi se osigurao objektivni i transparentan izbor najboljih praksi.

4.2 Pristup odabiru najboljih praksi jedinica lokalne samouprave

Prakse jedinica lokalne samouprave su analizirane u okviru dva područja djelovanja ReLOaD2 projekta:

- Transparentno financiranje organizacija civilnog društva iz proračuna JLS i
- Sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini.

Transparentno financiranje OCD, zasnovano na konkurentskom projektnom pristupu, temelji se na prioritetima iz strateških dokumenta, odnosno na principu da sredstva budu dodijeljena projektima koji ostvaruju korist za lokalnu zajednicu.

U praksi je dugo postojao trend direktne dodjele sredstava bez javnog poziva, pri čemu su grantovi iz proračuna JLS bili dodijeljeni svim organizacijama civilnog društva koje su djelovale na području jedinice lokalne samouprave. Praksa je bila da su pojedine općine/opštine objavljivale javne pozive, te da su novac dodjeljivale linearno, odnosno svim OCD koje su se prijavile na javni poziv. Ovakvi pristupi i dalje postoje u nekim JLS prilikom dodjele sredstava, bez jasno definiranih kriterija za raspodjelu proračunskog novca i adekvatnog nadzora nad utroškom tih sredstava. Ključni nedostaci ove prakse su nejasne posljedice dodijeljene potpore, budući da su organizacije novac usmjeravale na tekuće administrativne troškove, a

ne na potporu korisnicima/ama čije interese zastupaju. Izuzev toga, sredstva dodijeljena na ovaj način bila su nedovoljna za realizaciju aktivnosti usmjerenih na rješavanje problema.

Transparentnim i konkurentskim pristupom, JLS dodjeljuje sredstva iz proračuna najbolje rangiranim projektima, sukladno s unaprijed utvrđenim kriterijima i prioritetima koji su definirani razvojnim politikama grada ili općine/opštine. Sredstva se dodjeljuju za konkretne aktivnosti koje osiguravaju mjerljivu korist za građane/ke i lokalnu zajednicu. Prijedlozi projekata koji nisu usklađeni s prioritetima i ne nude djelotvorne metodologije te mjerljive rezultate ne mogu dobiti potporu. Ovim pristupom se omogućava da se projektima dodijele veća sredstva, čime se ostvaruje veća korist za zajednicu. Time se potiče razvoj projekata koji direktno odgovaraju potrebama lokalnog stanovništva i poboljšavaju kvalitet života u zajednici.

Sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini omogućava donošenje odluka koje su prilagođene potrebama stanovništva JLS, a istovremeno doprinosi i razvoju lokalne zajednice.

Sudjelovanje građana/ki i OCD obuhvaća niz procesa kojima se pojedincima ili organizacijama daje mogućnost da utječu na kvalitet odluka koje donose javne institucije, kao i da daju doprinos razvojnim procesima u zajednici kojima ove institucije upravljaju.

4.3 Cilj i obujam aktivnosti

Cilj odabira najboljih praksi u dva predmetna područja su da budu prepoznate i promovirane, da se na taj način potaknu i druge JLS da primjene ove prakse, te da unaprijede transparentnost i učinkovitost ovog rada.

U području transparentnog financiranja OCD iz proračuna JLS promatrana je 2023. godina, dok je u dijelu koji se odnosi na sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini promatrano i ocijenjeno činjenično stanje, s fokusom na trenutno dostupne i raspoložive mehanizme.

Analiza je obuhvatila svih 13 partnerskih JLS koje sudjeluju u ReLOaD2 projektu. Istraživanje je obradilo financiranje projekata organizacija civilnog društva u ovim općinama/opštinama u različitim područjima, izuzev OCD koje se bave humanitarnim i dragovoljnim radom, kao što su vjerske zajednice, te dragovoljna vatrogasna društva i udruga umirovljenika.

4.4 Metodologija rada

Metodološki pristup za odabir najboljih praksi obuhvaćao je sljedeće faze: utvrđivanje kriterija za ocjenjivanje, definiranje pitanja i sustava bodovanja, izrada anketnog upitnika, popunjavanje upitnika dostupnim podacima od strane konzultanta/ice, slanje upitnika kontakt osobama u JLS, pregledanje dostavljenih odgovora i izvora verifikacije, slanje zahtjeva za dodatna pojašnjenja i izvore verifikacije kako bi se odgovori potvrdili i adekvatno bodovali, te finalizacija bodovanja i odabir najboljih praksi.

Anketni upitnici, koje su konzultanti/ce djelimično popunili koristeći dostupne podatke (na osnovu drugih projektnih aktivnosti, internet stranica JLS i slično), poslani su kontakt osobama u partnerskim JLS s ciljem pribavljanja dodatnih informacija i pojašnjenja. Uz unesene odgovore u upitnike, od partnera se očekivalo dostavljanje relevantne prateće dokumentacije kao izvora verifikacije, kojom je potvrđeno postojanje navedenih praksi (akti JLS, linkovi na internet stranici i sl.).

Odgovore je verificirala komisija koju su činili po jedan predstavnik/ca entitetskih saveza općina/opština i gradova, predstavnik/ca UNDP-a i konzultant/ica. Rang lista najboljih praksi sastavljena je isključivo na bazi odgovora za koje su postojali izvori verifikacije. Točnost ovih odgovora provjerena je neposrednim uvidom u sadržaj internet stranica JLS ili dokumenta/akta koji je dostavljen uz upitnik.

Nakon prvog kruga ocjenjivanja, kako bi bilo osigurano objektivno bodovanje i transparentan odabir najboljih praksi u JLS, općine/opštine su dobile dodatne rokove za dostavljanje potrebnih pojašnjenja i izvora verifikacije.

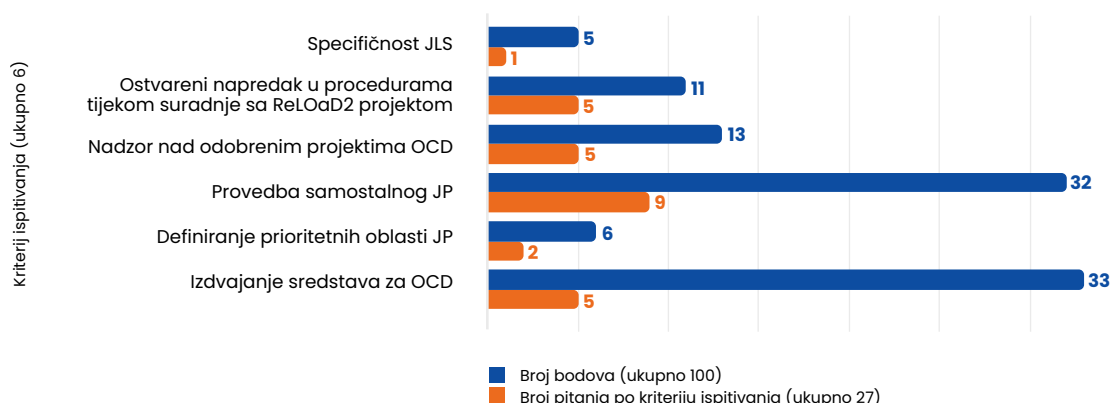
U oblasti **Transparentnog financiranja OCD iz proračuna JLS**, uzeto je u obzir šest kriterija, kroz 27 pitanja i 64 ponuđena odgovora, odnosno opcije uz mogućnost da se daju i drugi odgovori koji nisu navedeni u upitniku.

Kriteriji za ocjenjivanje bili su:

- 1. Izdvajanje sredstava za OCD** – sukladno sa postavljenim kriterijima verificiran je iznos i postotak godišnjeg proračuna JLS namijenjen za financiranje OCD u 2023. godini, uz analizu stupnja transparentnosti u dodjeli tih sredstava primjenom LOD metodologije.
- 2. Definiranje prioritetnih oblasti javnog poziva** – pitanja u ovom segmentu su bila fokusirana na organizaciju savjetovanja ili javnih rasprava sa OCD kako bi se osigurao participativan pristup u utvrđivanju prioritetnih oblasti u sklopu kojih će biti finansirani projekti, a prije raspisivanja javnog poziva.
- 3. Provedba samostalnog javnog poziva** – pitanja su se odnosila na transparentnost, organizaciju i objavu poziva. Također, bila su fokusirana i na komunikaciju sa OCD s ciljem njihovog upoznavanja s detaljima javnog poziva i osposobljavanja za pripremu projekata. Pitanja su obuhvaćala i trajanje javnog poziva, minimalne i maksimalne pragove financiranja projekata, kao i ulogu predstavnika/ce ReLOaD2 projekta u evaluaciji samostalnih javnih poziva.
- 4. Nadzor nad odobrenim projektima OCD** – u ovom segmentu su prikupljane i vrednovane informacije o načinu isplate financijskih sredstava organizacijama (jednokratno ili u tranšama). Također, ispitivano je postojanje razrađenih obrazaca u JLS za financijsko i narativno izvještavanje OCD, kao i praćenje realizacije odobrenih projekata (monitoring projekata) i analize uspješnosti javnog poziva.
- 5. Ostvareni napredak u procedurama tijekom saradnje sa ReLOaD2 projektom** – pitanja su bila usmjerena na različite aspekte postignutog napretka u JLS u svezi s njihovim sudjelovanjem u ReLOaD2 projektu. Pitanja su uključivala postotno povećanje sredstava koja su dodjeljivana posredstvom konkurentskog projektnog pristupa, usklađivanje trenutnog normativnog okvira sa principima LOD metodologije, kao i direktnu dodjelu sredstava.
- 6. Specifičnosti JLS** – posebne mjere koje su JLS implementirale u praksi obuhvaćaju povećanje proračunskih sredstava namijenjenih OCD (minimalno 0,5%) u odnosu na prošlu godinu, kao i povećanja udjela sredstava za boračke i sportske organizacije dodijeljenih u skladu sa LOD metodologijom (minimalno 0,5%) u odnosu na prošlu godinu. Ovaj kriterij tretirao je i obavezu izvještavanja vijećnika/odbornika o aktivnostima i rezultatima financiranih projekata OCD-a.

Najveći broj pitanja, ukupno devet, odnosio se na kriterij samostalnog provođenja javnog poziva, uz maksimalni mogući broj bodova od 32. Kriterij izdvajanja sredstava za OCD obuhvatio je pet pitanja, s mogućnošću osvajanja maksimalno 33 boda. Dio upitnika koji se bavio nadzorom nad odobrenim projektima sadržavao je pet pitanja s maksimalnih 13 bodova, dok je kriterij koji se odnosio na napredak u procedurama suradnje s ReLOaD2 projektom imao pet pitanja s maksimalnih 11 bodova. Kriterij definiranja prioritetnih oblasti javnog poziva bio je pokriven dvama pitanjima, s maksimalno šest bodova, dok je jedno pitanje, s maksimalno pet bodova, tretiralo specifičnosti svake partnerske JLS.

Transparentno financiranje OCD – struktura upitnika

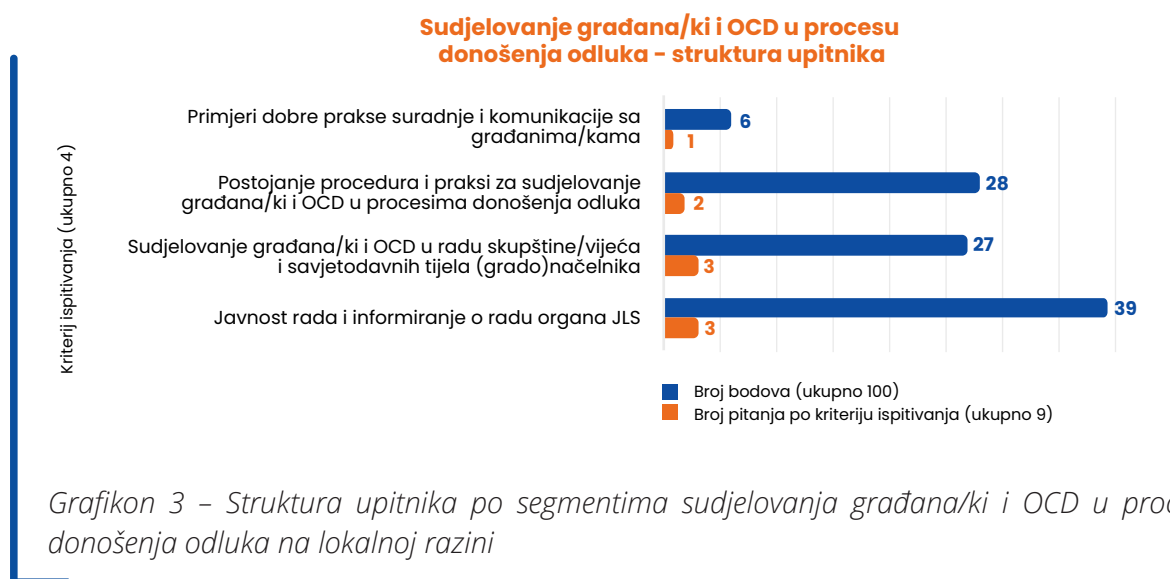
Grafikon 2 – Struktura upitnika po segmentima transparentnog financiranja OCD

U području **Sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini**, uzeta su u obzir četiri kriterija, kroz devet pitanja i 40 ponuđenih odgovora, odnosno opcija uz mogućnost da se daju i drugi odgovori koji nisu navedeni u upitniku.

Kriteriji za ocjenjivanje bili su:

- 1. Javnost rada i informiranje o radu organa JLS** – ispitivanje se provodilo kroz postavljena pitanja i to: koji su kanali komunikacije sa građanima/kama i OCD, odnosno koje medije koriste organi JLS za komunikaciju sa građanima/kama, dostupnost strateških dokumenata i drugih važnih sadržaja na internet stranici, kao i mogućnost građana/ki da dobiju informaciju na jednostavan način sukladno Zakonu o slobodi pristupa informacijama.
- 2. Sudjelovanje građana/ki i OCD u radu skupštine/vijeća i savjetodavnih tijela (grado)načelnika/ca opština/općina** – u okviru ovog kriterija ispitivano je da li skupština opštine/općinska vijeća imaju uspostavljenu direktnu komunikaciju sa građanima/kama, na koji način je osigurano sudjelovanje predstavnika/ca OCD u stalna i povremena radna tijela skupštine/vijeća, te da li savjetodavna tijela (grado)načelnika/ca uključuju predstavnike/ce OCD i drugih društvenih grupa.
- 3. Postojanje procedura i praksi za sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka** – kriterij je bio fokusiran na mogućnost građana/ki i OCD da sudjeluju u savjetovanju tijekom donošenja odluka na lokalnoj razini kroz organiziranje javne rasprave u mjesnim zajednicama, tematska i online savjetovanja, prilagođavanje javnih rasprava ranjivim grupama, te na efekte sudjelovanja građana/ki i OCD u javnim raspravama na proces donošenja odluka na lokalnoj razini, kao i mogućnost građana/ki da daju sugestije, pritužbe i pohvale na rad JLS.
- 4. Primjeri dobre prakse suradnje i komunikacije sa građanima/kama** – JLS su imale mogućnost da navedu primjere dobrih praksi koje su uspostavile i primjenjuju, a kojima dokazuju uspješnu komunikaciju sa građanima/kama i koje su doprinijele povećanju njihovog sudjelovanja u donošenju odluka na razini JLS.

Kriterij javnosti rada i informiranje o radu organa JLS obuhvatio je tri pitanja, s mogućnošću osvajanja maksimalno 39 bodova. Dio upitnika koji se bavio postojanjem procedura i praksi za sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka sadržavao je dva pitanja s maksimalnih 28 bodova, dok je kriterij koji se odnosio na sudjelovanje građana/ki i OCD u radu skupštine/vijeća i savjetodavnih tijela (grado)načelnika/ca općina/opština imao tri pitanja s maksimalnih 27 bodova. Jedno pitanje, s maksimalno šest bodova, tretiralo je primjere dobre prakse suradnje i komunikacije sa građanima/kama.

5 Rezultati u području Transparentno financiranje OCD iz proračuna JLS

U području transparentnog financiranja OCD iz proračuna JLS vrednovan je napredak partnerskih općina/opština u 2023. godini. Rezultati su proistekli iz odgovora na postavljena pitanja iz upitnika, koji su bili potkrijepljeni verifikacijskim dokumentima.

Prema ostvarenim rezultatima posebno se ističu sljedeće tri JLS (navedene abecednim redom):

- a. Centar Sarajevo,
- b. Goražde i
- c. Rudo.

Pored navedenih JLS, kod kojih su u procesu odabira prepoznate i verificirane dobre prakse u oblasti transparentnog financiranja OCD iz proračuna JLS, u ovoj publikaciji bit će predstavljene i dobre prakse za još tri partnerske JLS, a sve u cilju da se i druge jedinice lokalne samouprave podstaknu na preuzimanje i primjenu identificiranih dobrih praksi. Redoslijed predstavljanja JLS zasnovan je na abecednom redu:

- a. Gacko,
- b. Novo Sarajevo i
- c. Vitez.

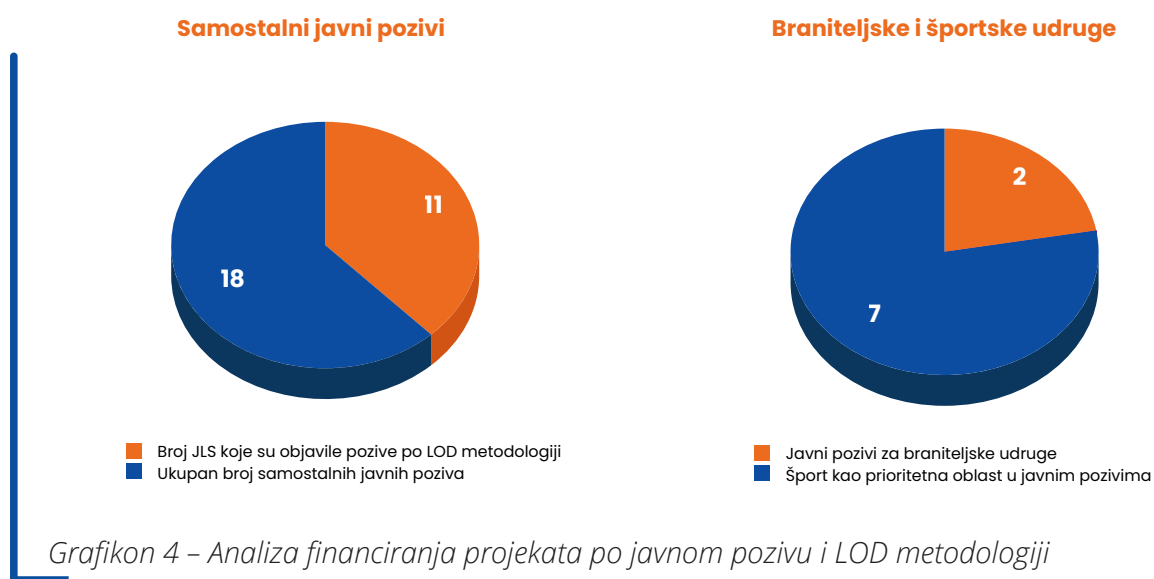
5.1 Izdvajanje sredstava za OCD

U ovom dijelu analizirana su izdvajanja sredstava iz partnerskih JLS za organizacije civilnog društva. Posebno su razmatrana pitanja koja se odnose na visinu sredstava namijenjenih za OCD, kao i ukupna sredstva kojima su financirani projekti organizacija na osnovu javnog poziva.

U 2023. godini ukupna izdvajanja za organizacije civilnog društva u 13 partnerskih jedinica lokalne samouprave iznosila su 2% u odnosu na ukupne proračune JLS ili 9.303.118,00 KM. Od tog iznosa 16% novca, što je 1.518.850,99 KM, organizacijama je dodijeljeno posredstvom

javnog poziva. Potrebno je naglasiti činjenicu da je 11⁷ JLS tijekom 2023. godine objavilo 18 samostalnih poziva. Neke od partnerskih JLS imale su po dva samostalna javna poziva. Postotak sredstava koja su posredstvom javnog poziva i primjenom LOD metodologije dodjeljivana OCD varira i ovisno od JLS kreće se od 2% do 38% od ukupnog proračuna za OCD.

Na osnovu provedene analize utvrđeno je kako od broja prijavljenih OCD na javni poziv, bude financirano 54,5% organizacija, odnosno njihovih projekata. U promatranoj godini od 11 JLS, koje su realizirale samostalne javne pozive, samo dvije su financirale projekte braniteljskih organizacija po LOD metodologiji, dok je sport, kao prioritetna oblast bio tretiran kod sedam JLS u sklopu samostalnih javnih poziva po LOD metodologiji.

5.2 Definiranje prioritetnih područja javnog poziva

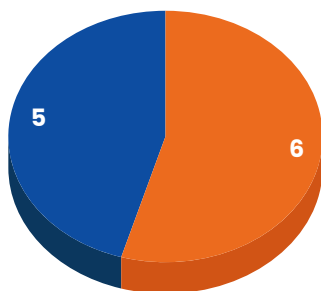
Ovaj segment pokazuje je li JLS organizirao savjetovanje (javne rasprave) sa OCD prilikom definiranja prioritetnih područja javnog poziva. Šest JLS od 11⁸ ispitanih je odgovorilo potvrdno. Zamijećeno je da su kod JLS često nazočni i drukčiji načini komunikacije kao što su: komunikacija putem interneta, e-mail korespondencija i Facebook stranice lokalnih OCD⁹, te komunikacija djelatnika/ca i resorne službe sa OCD. Ovakav vid komunikacije primjenjuje pet JLS, dok preostalih šest ne primjenjuje.

7 Općina Prozor – Rama nije objavila javni poziv, a na poziv Opštine Ugljevik nije bilo prijava, radi čega je bio poništen.

8 Podaci za Općinu Prozor – Rama i Opštinu Ugljevik nisu bili dostupni, jer nisu realizirali javne pozive.

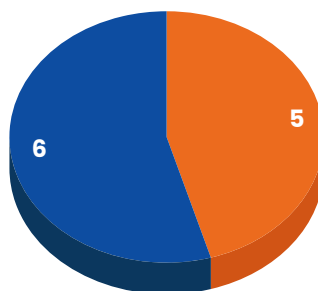
9 JLS obično posjeduju e-mailing listu i popis Facebook naloga lokalnih OCD što im olakšava komunikaciju.

Javne rasprave/konzultacije

Broj JLS koje organiziraju konzultacije
Broj JLS koje ne organiziraju konzultacije

Ostali kanali komunikacije

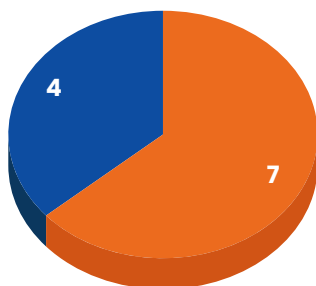
Broj JLS koje koriste ostale kanale komunikacije
Broj JLS koje ne koriste ostale kanale komunikacije

Grafikon 5 – Komunikacija JLS sa OCD prilikom definiranja prioritetnih područja

5.3 Provedba javnog poziva

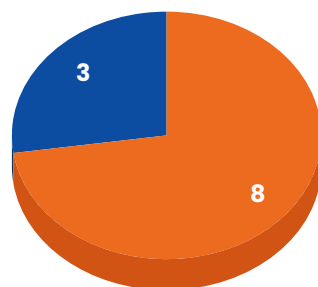
U tijeku trajanja javnog poziva za financiranje projekata OCD, od 11 ispitanih JLS¹⁰, njih sedam organizira aktivnost „Otvoreni dan“. Analiza je pokazala da osam JLS tijekom trajanja javnog poziva realizira treninge za OCD iz područja upravljanja projektnim ciklusom, s ciljem poboljšanja njihovih kapaciteta za pripremu uspješnih projektnih prijedloga.

Otvoreni dan

Broj JLS koje organiziraju "Otvoreni dan"
Broj JLS koje ne organiziraju "Otvoreni dan"

PCM obuka

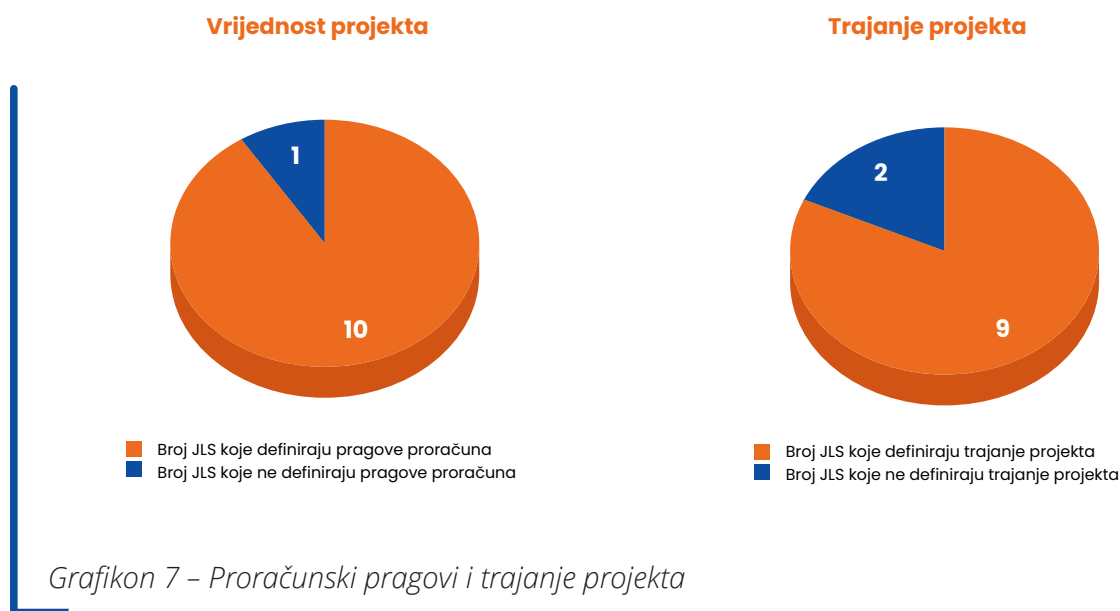

Broj JLS koje organiziraju PCM obuku
Broj JLS koje ne organiziraju PCM obuku

Grafikon 6 – Komunikacija JLS sa OCD s ciljem jačanja kapaciteta

10 Podaci za Općinu Prozor – Rama i Opštinu Ugljevik nisu bili dostupni, jer nisu realizirali javne pozive

Prilikom objave javnog poziva JLS utvrđuju cijeli niz odredaba i pravila¹¹ čiji je cilj pružiti sveobuhvatnu potporu OCD u pripremi projekata. Od 11 ispitanih JLS, deset je potvrdilo da u javnom pozivu definiraju minimalnu i maksimalnu vrijednost pojedinačnog projekta¹², dok devet određuju i minimalni i maksimalni period implementacije projekta.¹³

U 11 partnerskih JLS¹⁴, koje su tijekom 2023. godine objavile samostalne javne pozive za financiranje projekata organizacija civilnog društva, osoblje ReLOaD2 je tijekom evaluacije pristiglih projekata sudjelovalo u osam evaluacija te je imalo savjetodavnu ulogu kako bi bilo osigurano da je proces evaluacije proveden sukladno naputcima, odnosno sukladno s LOD metodologijom.

Pitanja na osnovu kojih je provedena analiza odnosila su se i na objavljivanje rezultata javnog poziva, kao i na mogućnost ulaganja prigovora na zvanične rezultate. Svih 11 JLS koje su u 2023. godini objavile samostalne javne pozive¹⁵ su istakle kako rezultate objavljuju na službenoj internet stranici i Oglasnoj ploči, dok ih je šest odgovorilo da imaju instrument ulaganja prigovora na objavljene rezultate.

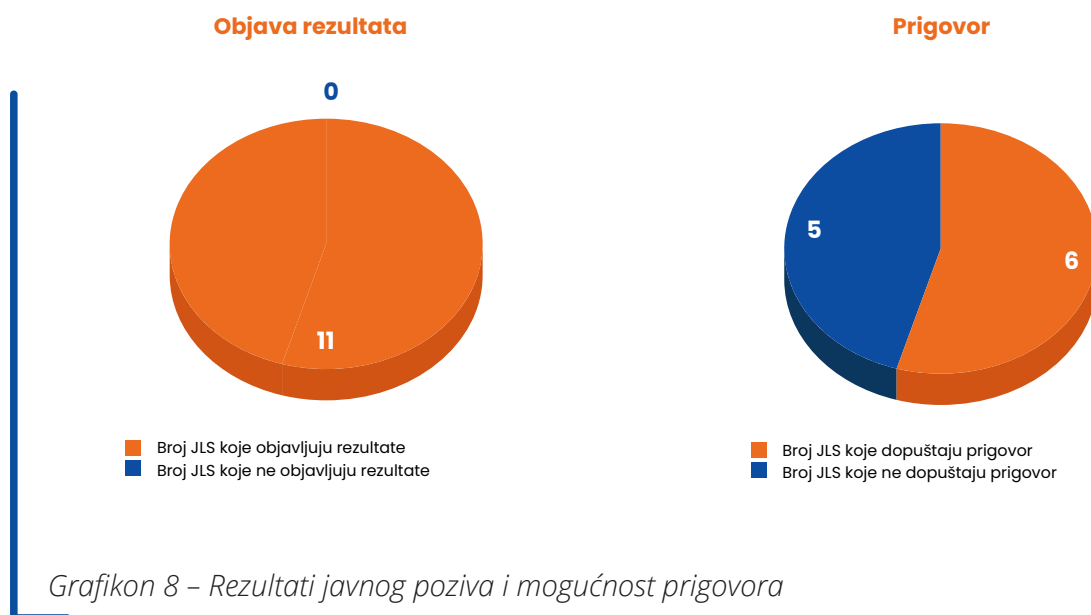
11 Smjernice sadrže detaljna uputstva i služe kao alat za aplikante u pripremi projektnih prijedloga.

12 Poboljšanja moguća kod Grada Istočno Sarajevo.

13 Prostor za poboljšanja postoji kod gradova Gradiška i Istočno Sarajevo.

14 Podaci za Općinu Prozor – Rama i Opštinu Ugljevik nisu bili dostupni, jer nisu realizirali javne pozive

15 Podaci za Općinu Prozor – Rama i Opštinu Ugljevik nisu bili dostupni, jer nisu realizirali javne pozive.

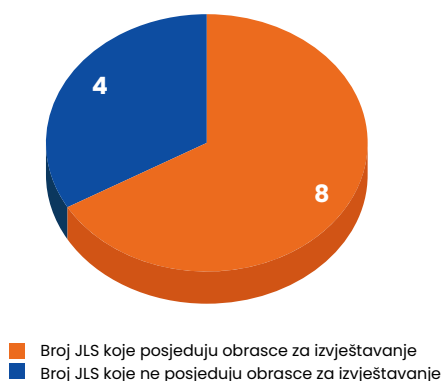
5.4 Izvještavanje i monitoring nad odobrenim projektima OCD

Nakon evaluacije aplikacija i objave rezultata, JLS sa svakom OCD zaključuje pojedinačni ugovor o realizaciji projekta. U ugovorima je preciziran način isplate sredstava za realizaciju projekta. LOD metodologija definira višekratno, odnosno plaćanje u tranšama, a koje je u vezi sa ostvarenim progresom u implementaciji aktivnosti. Ovakav metod isplate sredstava, od 12 ispitanih JLS¹⁶, primjenjuje njih sedam.

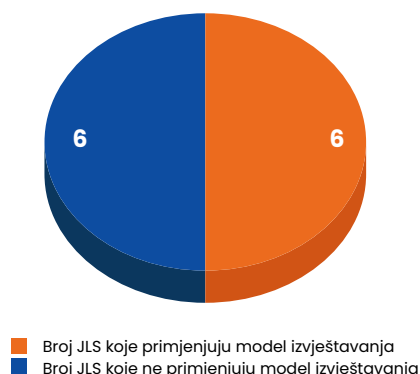
Kada je riječ o narativnom i financijskom izvještavanju OCD o napretku projekta, analiza je pokazala da osam JLS u odnosu na 12 ispitanih, posjeduje obrasce za izvještavanje. Međutim, primjena ovih obrazaca u praksi je nazočna u polovini u odnosu na 12 JLS koje su odgovorile na ovo pitanje.

¹⁶ Podaci za Opštinu Ugljevik nisu bili dostupni.

Obrasci za izvještavanje

Primjena izvještavanja

Grafikon 9 – Narativno i finansijsko izvještavanje

Za dosljednu primjenu LOD metodologije neophodno je da JLS provodi monitoring nad odobrenim projektima. Većina JLS, odnosno njih 11 u odnosu na 12¹⁷ ispitanih istaklo je kako provodi monitoring. S druge strane samo šest JLS¹⁸ nakon provedene monitoring posjete sačinjava i monitoring izvješće.

U ovom dijelu fokus analize je bio stavljen i na informiranost vijećnika/odbornika o stupnju uspješnosti provedenih javnih poziva. Na osnovu dobijenih odgovora iz 12 partnerskih JLS, očito je da informiranost vijećnika/odbornika o odobrenim projektima OCD nije na zadovoljavajućoj razini. U 11 JLS nadležne službe ne izvještavaju vijećnike/odbornike o stupnju uspješnosti provedenih javnih poziva. Pozitivan primjer je Opština Rudo gdje se odbornicima/cama u Skupštini na godišnjoj razni dostavljaju finansijski i narativno izvješće s pojašnjenjem o realiziranim projektima.

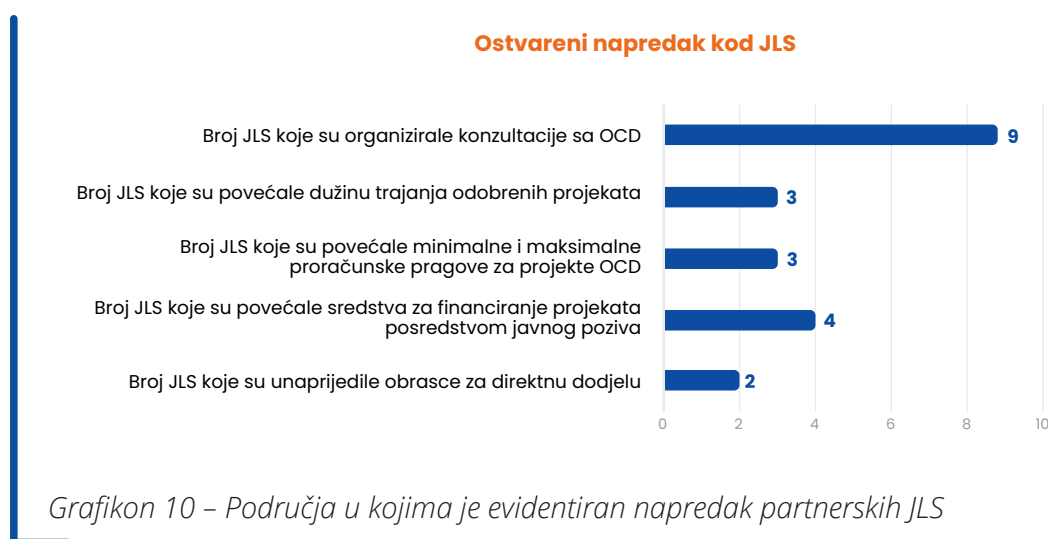
5.5 Ostvareni napredak u procedurama kroz suradnju sa ReLOaD2

U suradnji s ReLOaD2 projektom, JLS su imale priliku unaprijediti postojeću suradnju sa OCD, posebno u smislu transparentnog financiranja njihovih projekata. Ova poboljšanja su primjetna kod svih JLS u različitim područjima rada. Napredak se ogleda u uvođenju monitoring posjeta tijekom trajanja projekata, poboljšanju obrazaca za direktnu dodjelu proračunskih sredstava, definiranju maksimalnih iznosa prilikom dodjele, te poboljšanju komunikacije s OCD-ima. Od

¹⁷ Podaci za Opštinu Ugljevik nisu bili dostupni.

¹⁸ Monitoring izvješća sačinjavaju: Centar Sarajevo, Gacko, Goražde, Mostar, Novo Sarajevo i Prijedor.

11 ispitanih JLS¹⁹, dvije²⁰ su ostvarile napredak kada je riječ o direktnom financiranju OCD uvodeći nove obrasce usklađene s LOD metodologijom. Prilagođavanje obrazaca omogućilo je bolji osnov OCD za prelazak s direktne dodjele proračunskih sredstava na projektno financiranje u budućnosti. Osim toga, četiri JLS²¹ su u 2023. povećale sredstva u proračunu za financiranje projekata OCD posredstvom javnog poziva u poređenju sa 2022. godinom. Tri JLS²² su povećale minimalne i maksimalne iznose za proračun projekta OCD, dok su također tri JLS²³ produžile vremenski okvir za implementaciju projekata. Devet JLS su tijekom 2023. godine organizirale konzultacije sa OCD (u formi javnih rasprava, aktivnosti „Otvoreni dan“, Dijalog sa OCD), dok ova aktivnost nije bila realizirana u dvije JLS.²⁴

5.6 Primjeri dobre prakse u JLS

U nastavku su prikazane najbolje prakse u tri partnerske JLS koje se ističu u transparentnom financiranju organizacija civilnog društva. JLS su navedene abecednim redom: Centar Sarajevo, Goražde i Rudo.

19 Podaci za Općinu Prozor – Rama i Općinu Ugljevik nisu bili dostupni, jer nisu realizirali javne pozive.

20 Gradovi Bihać i Goražde

21 Grad Goražde i općine/opštine Gacko, Rudo i Vitez

22 Grad Bihać i općine/opštine Vitez i Rudo

23 Grad Gradiška i općine Novo Sarajevo i Vitez

24 Gradovi Bihać i Gradiška

Centar Sarajevo

- **Proračunska sredstva** su **transparentno** dodijeljena odabranim OCD prema LOD metodologiji, uključujući i sredstva namijenjena braniteljskim udrugama. U 2023. godini dodijeljeno je **36% sredstava** za OCD na ovaj način;
- **Trajanje financiranih projekata** je do **12 mjeseci**, a **iznosi dodijeljenih sredstava su značajni**, krećući se od 5.000,00 KM do 20.000,00 KM;
- Prilikom definiranja tema za javne pozive, općinska služba **provodi konzultacije s komisijama Općinskog vijeća** koje se bave temama kao što su mladi, šport i nevladine organizacije. Ovaj proces poboljšava odabir prioriternih tema za financiranje OCD iz općinskog proračuna.

Goražde

- Gradska uprava Goražde je u 2023. godini **povećala postotak sredstava** za financiranje projekata OCD putem javnog poziva **sa 31% na 38%** ukupnog proračuna za OCD;
- Nakon završenog javnog poziva i objave rezultata, JLS dodatno **putem e-maila informira aplikante** o statusu projektne aplikacije;
- **Poboljšani su obrasci JLS za direktnu dodjelu proračunskih sredstava**, što je unaprijedilo transparentnost korištenja sredstava. Ovo stvara osnovu za buduće uključivanje OCD u pripremu projektnih prijava za javne pozive.

Rudo

- Osim primjene LOD metodologije za objavu javnih poziva, JLS provodi konzultacije s OCD kroz javne rasprave **i aktivnu komunikaciju na društvenim mrežama** (npr. Facebook grupa OCD). Također, JLS je uvela praksu **savjetovanje pri izradi projekata**;
- **Tijekom poziva za športske organizacije**, općinska Javna ustanova za turizam i šport nudi tehničku potporu za pripremu prijave. Ova praksa poboljšava kvalitet prijave i omogućava bolju raspodjelu finansijskih sredstava među športskim organizacijama;
- **Odbornicima/ama Skupštine opštine** dostavljaju se finansijska i narativna izvješća o realizaciji javnog poziva, uz dodatna objašnjenja o dodjeli sredstava za OCD iz proračuna JLS.

Kako bi se potaknula razmjena iskustava među JLS u BiH, istaknute su dobre prakse iz još tri općine/opštine, koje su navedene abecednim redom: Gacko, Novo Sarajevo i Vitez.

Gacko

- Povećan je iznos finansijskih sredstava za dodjelu putem projektnog pristupa, a smanjen je iznos finansijskih sredstava koja se dodjeljuju direktnom podrškom;

- Tijekom trajanja javnog poziva **omogućena je stalna komunikacija sa djelatnicima/ama JLS**, a kontakti i upute su jasno navedeni u smjernicama. Rok za odgovore na pisane upute putem e-maila je tri radna dana;
- Organizacije dobijaju **jasne upute za narativno i financijsko izvještavanje** tijekom implementacije projekata, što poboljšava upravljanje projektnim aktivnostima.

Novo Sarajevo

- JLS financijska sredstva odabranim projektima isplaćuje u tranšama: prva nakon potpisivanja ugovora, druga nakon utroška 80% prve tranše, a treća po prihvatanju finalnog izvješća. Ova praksa, koja je usklađena s LOD metodologijom, podstiče **odgovorno korištenje sredstava**. Osim toga, **JLS monitoring provodi posredstvom terenskih posjeta**, uz pripremu izvješća;
- Učinkovito provođenje javnog poziva u 2023. godini omogućilo je da **projekti traju dulje od ranijih šestomjesečnih rokova**;
- OCD imaju pravo **podnijeti prigovore na rezultate javnog poziva**, koje razmatra drugostupanjska komisija koju je imenovao općinski načelnik.

Vitez

- Povećana su proračunska sredstva za financiranje OCD, s **podizanjem gornjeg praga za odobrene projekte** na 12.000,00 KM;
- Preliminarna rang lista odobrenih projekata uključuje **pravnu pouku o načinu i mogućnostima podnošenja prigovora** općinskom načelniku;
- Organizirane su **obuke za OCD na temu pisanja projekata**.

5.7 Zaključak i preporuke

Sudjelovanje u ReLOaD2 projektu, partnerske JLS su ostvarile značajna poboljšanja u procesu proračunskog financiranja OCD. Ovaj dokument ističe pozitivne prakse koje su identificirane nakon provedene analize u JLS koje su sudjelovale u projektu ReLOaD2. Poseban fokus stavljen je na poboljšanje transparentnog financiranja OCD projekata putem javnih poziva, primjenjujući LOD metodologiju. Ovakva praksa zabilježena je u 11 JLS tijekom 2023. godine. Također, primjetan je trend porasta JLS koje organiziraju savjetovanje sa OCD kako bi definirale prioriteta područja javnog poziva, kao i povećanje broja općina/opština koje

primjenjuju aktivnost „Otvoreni dan“ i obuku iz PCM metodologije za OCD. Napredak je uočen i u transparentnosti objavljivanja rezultata, kao i u monitoringu odobrenih projektnih prijedloga OCD.

Iako je postignut značajan napredak u transparentnom financiranju OCD projekata kroz javne pozive uz primjenu LOD metodologije, i dalje postoji prostor za poboljšanja. Usvajanjem preporuka, bit će postignuta veća usuglašenost sa principima LOD metodologije:

- Unaprijediti direktnu dodjelu sredstava OCD kroz prilagođavanje četiri ključna dokumenta: projektni prijedlog, proračun, matricu logičkog okvira i plan aktivnosti i promocije. Na taj način će biti ojačani kapaciteti OCD za primjenu LOD metodologije u punom obujmu.
- Stupnjevano preusmjeriti dodjelu financijskih sredstava braniteljskih udruga prema javnim pozivima i LOD metodologiji, čime će biti unaprijeđena njihova znanja o pisanju projektnih prijedloga i osigurana veća financijska sredstva za poboljšanje usluga korisnicima/ama.
- Povećati proračunska sredstva za financiranje projekata OCD putem javnih poziva preusmjeravanjem postojećih sredstava u proračunima namijenjenih organizacijama, što će osigurati veću transparentnost u trošenju javnog novca i učinkovitije zadovoljenje potrebe lokalne zajednice.
- Uključiti OCD u definiranje prioriteta prije objave javnog poziva putem sastanaka ili drugih komunikacijskih kanala. Tijekom konzultacija, prioritetne oblasti treba uskladiti sa strateškim dokumentima JLS. Također, JLS treba da redovno provode monitoring odobrenih projekata kako bi osigurale postizanje planiranih rezultata, pružale potporu OCD tijekom implementacije projekta i osigurale transparentnost u trošenju sredstava.
- JLS treba izraditi i primjenjivati standardizirane obrasce za periodično i finalno narativno i financijsko izvještavanje. Obrasci trebaju biti dostavljeni OCD čiji su projekti odobreni za financiranje, uz jasno definiranu dinamiku izvještavanja u ugovoru, ovisno o trajanju projekta. Kroz izvješće, OCD će pravovremeno izvještavati JLS o napretku projekta, postizanju indikatora i realizaciji proračuna.
- JLS treba isplaćivati financijska sredstva za odobrene projekte u tranšama. Ova praksa će povećati odgovornost OCD za pravovremenu realizaciju aktivnosti i namjensko trošenje sredstava.
- Vijećnicima/odbornicima na godišnjoj razini treba dostavljati informacije o uspješnosti javnih poziva za financiranje projekata OCD, uključujući detalje o svakom projektu. To će im pomoći da bolje razumiju realizirane projekte i njihov značaj za lokalnu zajednicu.
- OCD čiji projekti nisu uspješno ocijenjeni trebaju imati mogućnost ulaganja prigovora i zahtijevanja dodatnih objašnjenja. Time će se povećati transparentnost javnog poziva i pružiti OCD povratne informacije koje im mogu biti korisne za kvalitetniju pripremu budućih projekata.

6

Rezultati iz područja Sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini

Rezultati odabira najboljih praksi prikazuju trenutnu situaciju u partnerskim JLS, ali ne odražavaju razinu napretka iz područja sudjelovanja građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini. Rezultati su zasnovani na odgovorima na postavljena pitanja i dostavljenoj dokumentaciji JLS, pri čemu su neke informacije provjerene direktnim uvidom u dokumente ili pregledom sadržaja internet stranica partnerskih JLS.

Prema ostvarenim rezultatima posebno se ističu sljedeće tri JLS (navedene po abecednom redu):

- a. Centar Sarajevo,
- b. Gradiška i
- c. Novo Sarajevo.

Pored navedenih JLS, kod kojih su u procesu odabira prepoznate i verificirane dobre prakse u području sudjelovanja građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini, u ovoj publikaciji bit će predstavljene i dobre prakse za još tri partnerske JLS, a sve u cilju da se i druge jedinice lokalne samouprave podstaknu na preuzimanje i primjenu identificiranih dobrih praksi. Redoslijed predstavljanja JLS zasnovan je na abecednom redu:

- a. Bihać,
- b. Goražde i
- c. Prijedor.

6.1 Javnost rada i informiranje o radu organa JLS

Analiza je pokazala da je osnovni kanal komunikacije i informiranja građana/ki i OCD u svim JLS internet stranica, kao i društvene mreže. Osam JLS je uspostavilo direktnu komunikaciju između građana/ki i organa JLS putem Viber zajednica, dok devet JLS koristi aplikaciju „Pitajte (grado)načelnika“. Dvije JLS imaju tiskani bilten koji je dostupan građanima i OCD. Tri JLS koriste sistem 48/72 ili 24/7, omogućavajući građanima/kama da prijave komunalne probleme,

a nadležne službe JLS su obavezne da odgovore u roku od 48 ili 72 sata. Utvrđeno je da samo četiri JLS imaju uspostavljene kanale komunikacije za osobe s poteškoćama, dok pet JLS omogućava prijavu sumnje na korupciju putem aplikacije. Dvije JLS su navele da građani/ke mogu prijaviti sve nepravilnosti u radu organa JLS, uključujući sumnje na korupciju, putem protokola ili telefonom.

	Tiskani ili elektronski bilten	Viber zajednica	Medijski prenosi	Sustav 48/72	Društvene mreže	Internet i mobilne aplikacije	Pitajte (grado) načelnika/cu	Prijava sumnje na korupciju (internet)	Kanali komunikacije sa licima sa poteškoćama
Bihać		•	•		•		•	•	•
Centar Sarajevo		•	•	•	•	•		•	•
Gacko			•		•			•	
Goražde	•	•	•		•	•	•		
Gradiška	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Grad Istočno Sarajevo			•		•		•		
Mostar			•		•	•	•		
Novo Sarajevo		•	•		•	•	•	•	•
Prijedor		•	•	•	•	•	•		
Prozor Rama					•		•		
Rudo					•		•		
Vitez		•	•		•	•			
Ugljevik		•	•		•				

Tabela 1 Mediji koje JLS koriste u komunikaciji sa građanima/kama

U okviru ovog kriterija analizirana je dostupnost ključnih dokumenata putem direktnih linkova: strategija razvoja, proračun JLS, izvješće o izvršenju proračuna, programi i planovi rada (grado) načelnika/ca i općinskih vijeća/skupština općina.

	Strategija razvoja	Izvešće o realizaciji strategije razvoja	Izvešće o izvršenju proračunu	Proračun za građane/ke i infografike	Godišnji plan (grado)načelnika/ce i izvješće o radu	Godišnji plan rada vijeća/skupštine i izvješće o radu
Bihać	•	•	•	•	•	•
Centar Sarajevo	•	•	•	•	•	•
Gacko	•					
Goražde	•					
Gradiška	•	•	•	•		
Grad Istočno Sarajevo	•		•		•	•
Mostar	•					
Novo Sarajevo	•	•	•			
Prijedor				•	•	•
Prozor Rama	•	•				
Rudo	•					
Vitez	•		•		•	
Ugljevik						

Tabela 2 Dostupnost ključnih dokumenata na internet stranici JLS

Što se tiče primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama, samo jedna JLS²⁵ nije dostavila dokaz o postojanju procedura i obrazaca za slobodan pristup informacijama. Među 13 JLS, samo jedna²⁶ javno objavljuje zahtjeve za pristup informacijama i kvartalne izvješće o postupanju sukladno sa Zakonom, a dvije²⁷ na kraju godine izvješće dostavljaju Ombudsmanu za ljudska prava BiH.

6.2 Sudjelovanje građana/ki i OCD u radu skupština/vijeća i savjetodavnih tijela (grado) načelnika/ce

Kod ovog kriterija, pitanja su se odnosila na mogućnost direktne komunikacije građana/ki sa odbornicima/vijećnicima, kao i na mogućnosti za predstavnike/ce OCD da sudjeluju u radnim i savjetodavnim tijelima skupština/vijeća ili (grado)načelnika/ce. Većina internet stranica sadrži podatke o sastavu radnih tijela, ali bez navođenja informacija da li se radi o odbornicima/vijećnicima, stručnim radnicima ili djelatnicima/ama OCD. Devet JLS²⁸ na internet stranicama ima dostupne podatke o odbornicima/vijećnicima (ime i prezime i pripadnost političkom

25 Grad Istočno Sarajevo

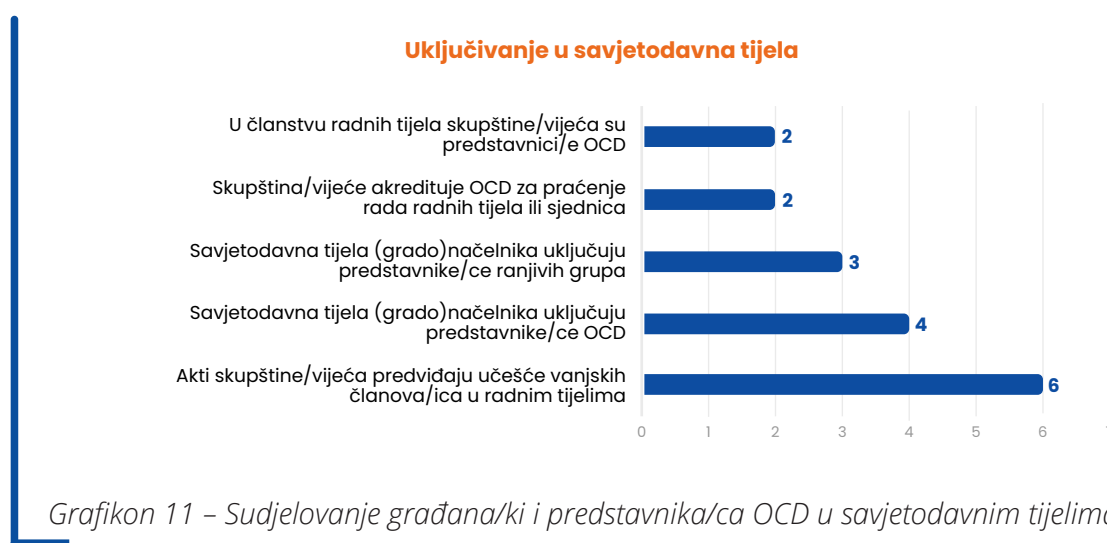
26 Općina Novo Sarajevo

27 Gradovi Gradiška i Goražde

28 Bihać, Centar Sarajevo, Gradiška, Grad Istočno Sarajevo, Mostar, Prijedor, Prozor-Rama, Rudo i Vitez.

subjektu), dvije²⁹ su objavile e-mail adrese odbornika/vijećnika, dok je jedna objavila njihove brojeve mobilnih telefona.³⁰

Analiza je pokazala da u aktima šest JLS³¹ postoji predviđeno sudjelovanje vanjskih članova/ica u radnim tijelima skupštine/vijeća. Ipak, iz dostavljenih odgovora i dokumenata može se zaključiti da predstavnici/e OCD češće sudjeluju u savjetodavnim tijelima (grado)načelnika/ce nego skupštine/vijeća. Naime, predstavnici/e OCD sudjeluju u savjetodavnim tijelima (grado)načelnika/ce u četiri JLS³², dok su u radu tijela pri skupštinama/vijećima uključeni u samo dvije JLS.³³ Zanimljivo je da su u savjetodavnim tijelima (grado)načelnika/ce u tri JLS³⁴ aktivni i predstavnici/e ranjivih grupa. Samo dvije³⁵ od 13 ispitanih JLS akreditiraju OCD za praćenje rada radnih tijela i skupština/vijeća.

U deset JLS omogućeno je direktno praćenje sjednica skupština/vijeća putem lokalne televizije, radija ili YouTube kanala. Grad Gradiška i Općina Centar Sarajevo omogućavaju praćenje sjednica i za osobe sa poteškoćama uz pomoć tumača za znakovni jezik. Gradovi Gradiška, Bihać i Prijedor koriste e-citizen sustav koji omogućava prijavu problema, postavljanje pitanja gradonačelniku/ci i praćenje sjednica skupština/vijeća. Na stranici Grada Mostara dostupan je video „Mehanizmi komunikacije Gradskog vijeća Grada Mostara“, kao vodič za komunikaciju s Gradskim vijećem, kao i ParlaNet sistem za informiranje građana/ki o radu Vijeća.

29 Grad Goražde i Općina Novo Sarajevo

30 Gacko

31 Goražde, Prijedor, Centar Sarajevo, Gacko, Novo Sarajevo i Gradiška

32 Vitez, Bihać, Goražde, Novo Sarajevo

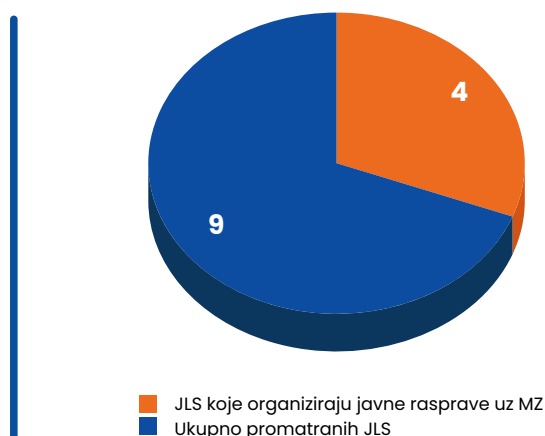
33 Prijedor i Novo Sarajevo

34 Bihać, Goražde, Novo Sarajevo

35 Prijedor i Centar Sarajevo

6.3 Postojanje procedura i praksi za sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka

Sudjelovanje građana/ki i OCD u donošenju odluka na lokalnoj razini propisano je aktima JLS, poput statuta i poslovnika, a u nekim JLS postoje posebni akti (odluke i statuti MZ) kojima su propisani specifični oblici sudjelovanja građana/ki u ovoj oblasti.³⁶ Javne rasprave su najčešći oblik sudjelovanja građana/ki i OCD, posebno kod donošenja statuta, proračuna i prostorno-planskih dokumenata. Uglavnom se održavaju u sjedištu JLS. Samo četiri JLS organiziraju rasprave u mjesnim zajednicama, najčešće za prijedlog proračuna, te omogućavaju online savjetovanje. Grad Prijedor prilagođava dokumente slijepim i slabovidnim osobama u procesu konzultacija, dok Općina Centar Sarajevo vodi rodno osjetljivu statistiku u procesu donošenja odluka.

Grafikon 12 – Organizovanje javnih rasprava u mjesnim zajednicama

Sedam³⁷ u odnosu na devet JLS koje su dostavile podatke posjeduje mehanizam posredstvom kojeg građani/ke dostavljaju pohvale i pritužbe. Tri JLS³⁸ sa e-citizen sistemom imaju mogućnost vođenja anketa i dostavljanje pritužbi i prijave problema, u dvije JLS³⁹ dostupni su sandučići, u dvije⁴⁰ Knjiga dojmova također u dvije⁴¹ posebna e-mail adresa, a u jednoj⁴² i web Knjiga dojmova. Samo tri⁴³ od devet JLS dostavljaju povratne informacije građanima/kama o prihvaćenim prijedlozima i inicijativama, dok analizu podataka iz Knjige dojmova ili Sandučića za pohvale i pritužbe izrađuju četiri JLS.⁴⁴ Također, indikativno je da anketu o zadovoljstvu građana/ki uslugama lokalni vlasti provode samo dvije JLS.⁴⁵

36 Prozor - Rama, Rudo, Vitez i Ugljevik nisu dostavile odgovore na postavljena pitanja ili izvore verifikacije, koji se odnose na procedure i prakse za sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka.

37 Bihać, Goražde, Centar Sarajevo, Gacko, Novo Sarajevo, Gradiška i Prijedor

38 Bihać, Gradiška i Prijedor

39 Bihać i Gacko

40 Goražde i Centar Sarajevo

41 Gradiška i Novo Sarajevo

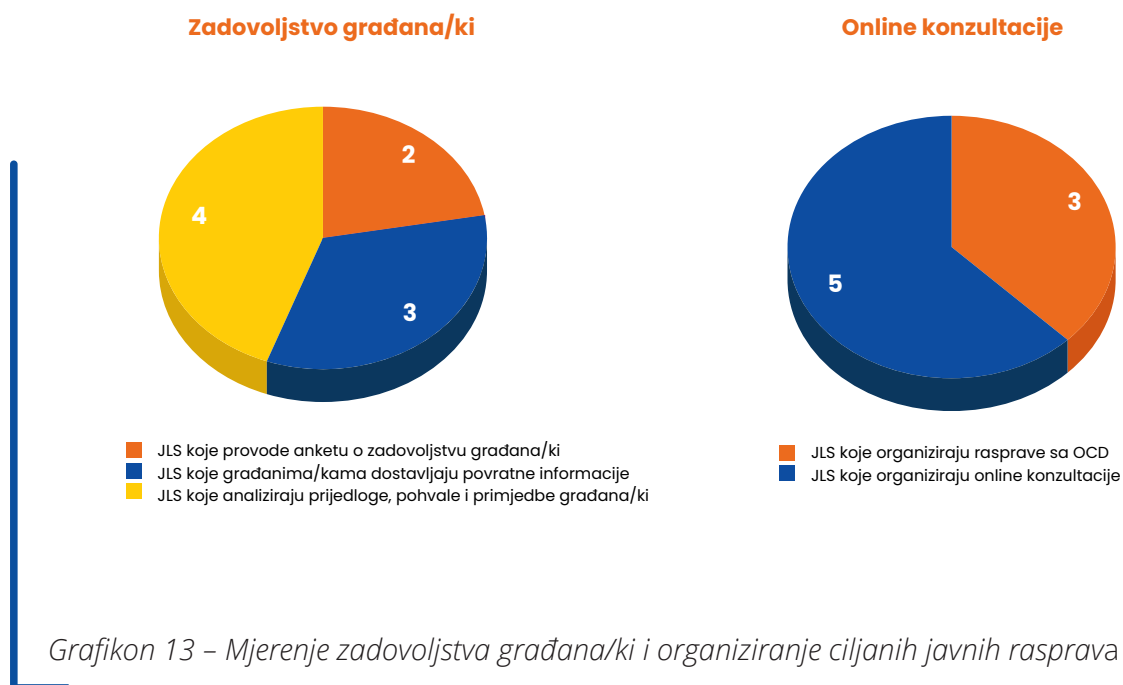
42 Gacko

43 Centar Sarajevo, Novo Sarajevo i Prijedor

44 Goražde, Gacko, Novo Sarajevo i Gradiška

45 Centar Sarajevo i Novo Sarajevo

Tri⁴⁶ od devet JLS, koje su dostavile odgovor na postavljeno pitanje, ciljano pozivaju predstavnike/ce OCD na javne rasprave o usvajanju proračuna, te organiziraju namjensko savjetovanje sa OCD i građanima/kama. Pet JLS⁴⁷ imaju mogućnost vođenja online savjetovanja.

6.4 Primjeri dobre prakse suradnje i komunikacije s građanima/kama

JLS su imale priliku da istaknu primjere dobrih praksi koje koriste za uspješnu komunikaciju s građanima/kama i koje su poboljšale njihovo sudjelovanje u donošenju odluka na lokalnoj razini.

Od 13 JLS, pet je navelo primjere dobre suradnje s građanima/kama:

Grad Mostar organizira godišnje sastanke s građanima/kama i provodi ankete o njihovim potrebama i problemima, te sudjeluje u projektu „Inoviranje demokratskog suđdlovanje na lokalnoj razini u BiH.“

Grad Istočno Sarajevo⁴⁸ uključuje učenike/ce u izradu Omladinske politike i organizira obuke za stjecanje vještina potrebnih za zapošljavanje.

⁴⁶ Mostar, Goražde i Centar Sarajevo

⁴⁷ Gradiška, Goražde, Prijedor Centar Sarajevo i Novo Sarajevo

⁴⁸ Aktivnost koja je realizirana u okviru ReLOaD2 projekta

Grad Prijedor je uspostavio online platformu za šire sudjelovanje građana/ki u izradi Strategije razvoja Grada 2024-2030.

Grad Goražde i **Općina Novo Sarajevo**⁴⁹ organiziraju forume za građanske inicijative, omogućavajući šire sudjelovanje građana/ki u javnim raspravama.

6.5 Primjeri dobre prakse u JLS

U nastavku su prikazane odabrane prakse tri JLS u uključivanju građana/ki i OCD u proces donošenja odluka na lokalnoj razini: Centar Sarajevo, Gradiška i Novo Sarajevo. Ove JLS su odabrane na osnovu: dostupnosti informacija na njihovim zvaničnim web stranicama, korištenja elektronskih medija i mobilnih aplikacija za komunikaciju sa građanima/kama i OCD, velikog broja dostupnih medija za informiranje, te postojanja kanala komunikacije prilagođenih osobama sa invaliditetom.

Centar Sarajevo

- **JLS nudi različite kanale za komunikaciju** sa građanima/kama, uključujući 24/7 telefonsku liniju, Viber Chatbot za učinkovit pristup informacijama i ažuriranu internet stranicu sa svim relevantnim podacima. Također, informacije o sjednicama Općinskog vijeća se prate putem YouTube kanala uz **angažiranja tumača za znakovni jezik**;
- **JLS izrađuje publikaciju „Proračun za građane/ke“** koja građanima/kama omogućava jasne i razumljive informacije o općinskim financijama, čime se jača njihovo povjerenje i uključenost u procese donošenja odluka na lokalnoj razini;
- **Javne rasprave se organiziraju u svim mjesnim zajednicama** s pozivanjem i predstavnika/ca OCD, **uz vođenje rodno osjetljive statistike** o sudjelovanju građana/ki i provođenju **ankete o zadovoljstvu građana/ki radom javne službe**.

Gradiška

- **Građanima/kama su dostupni servisi koji olakšavaju ostvarivanje prava** kao što su: vodiči, tiskani bilten, e-matičar, portal „Sustav objedinjene naplate“, kao i mogućnost online zakazivanja prijema kod gradonačelnika;
- JLS je uspostavila učinkovit **model komunikacije odbornika/ca i građana/ki „Saznaj od odbornika/ce“**. Ovaj materijal sadrži raspored odbornika/ca za: građanski sat, za pitanja putem e-citizen platforme, kao i za sastanke sa/u mjesnim zajednicama;

49 Aktivnost koja je realizirana u okviru ReLOaD2 projekta

- **Pritužbe i prijedlozi na rad Gradske uprave** građani/ke mogu podnijeti online. Njihove prijedloge, s ciljem poboljšanja rada gradske administracije, službe analiziraju.

Novo Sarajevo

- **JLS omogućava građanima/kama direktnu komunikaciju s vijećnicima/ama i načelnikom** putem razvijene platforme, kao i postavljanje pitanja putem e-mail adresa dostupnih na JLS web stranici;
- **Platforma e-peticija omogućava građanima/kama podnošenje peticija.** Javne rasprave o proračunu su organizirane u mjesnim zajednicama uz dostavljanje odgovora na ranije postavljena pitanja i inicijative;
- Službena internet stranica je prilagođena osobama s poteškoćama (slijepim i slabovidnim osobama), a u **savjetodavnim tijelima načelnika sudjeluju predstavnici/e OCD** čime je u proces donošenja odluka osigurana veća uključenost različitih građanskih grupa.

Uz već prepoznate dobre prakse partnerskih JLS u uključivanju građana/ki i OCD u donošenje odluka, u nastavku su predstavljene i prakse tri dodatne JLS, kako bi se potaknule i druge JLS na njihovo preuzimanje i primjenu.

Bihać

- Građanima je dostupan besplatan Viber telefon i ima **posebnu administraciju prilagođenu s osobama s invaliditetom** s ciljem osiguranja lakšeg pristupa svim gradskim informacijama i uslugama za ovu populaciju;
- **Javno su dostupna vijećnička pitanja, inicijative i odgovori**, kao i podaci o stanju računa Grada i DRAS sustav analize rizika od katastrofa. **Omogućeno je nazočnost građanima/kama sjednicama Gradskog vijeća;**
- **Nadležna služba redovno ažurira** sekciju za prijavu problema koja sadrži podatke o statusu predmeta, te odgovor na prijavljeni problem.

Goražde

- Građanima/kama **su dostupni podaci o gradskim vijećnicima/cama**, materijali za sjednice, arhiva sjednica i registar vijećničkih pitanja, uz prenos sjednica putem lokalnih medija i YouTube kanala. Ova JLS ima praksu **organiziranja online konzultacija** i dostavljanja sugestija u elektronskoj formi;
- Građanima/kama i medijima je omogućeno prisustvo sjednicama Gradskog vijeća, a **prilikom formiranja stalnih i povremenih radnih tijela Vijeća, vodi se računa o spolnoj zastupljenosti;**
- Osim u aktima Gradskog vijeća i gradonačelnika, uključivanje građana/ki u proces donošenja odluka **utvrđeno je i statutima mjesnih zajednica.**

Prijedor

- JLS ima razvijene **digitalne servise** koji dodatno povećavaju transparentnost rada. Na zvaničnoj internet stranici su dostupni svi relevantni dokumenti, servis INFO pult sa podacima o pokretanju postupaka i obrasci u elektronskom obliku, „Virtualni matičar“ i e-uprava čime je olakšana komunikacija s građanima/kama;
- JLS nudi **Portal otvorenih podataka** za prikupljanje, kategorizaciju i distribuciju otvorenih podataka kojima raspolažu i upravljaju Gradska uprava, državna komunalna preduzeća i javne ustanove;
- Posredstvom javnog poziva omogućena je **akreditacija OCD za praćenje rada Skupštine Grada**. Kreirana je i online platforma za prikupljanje prijedloga za izradu lokalnog strateškog dokumenta za sve zainteresirane građane/ke, a koji nisu uključeni u radne grupe.

6.6 Zaključak i preporuke

Partnerske JLS su ostvarile značajna poboljšanja u procesu sudjelovanja građana/ki i OCD u donošenju odluka na lokalnoj razini. Istaknute su pozitivne prakse koje su identificirane nakon provedene analize u JLS koje su sudjelovale u ReLOaD2 projektu. Partnerske JLS su unaprijedile dostupnost javnih usluga i komunikaciju s građanima/kama, ali postoje razlike u kvalitetu i kvantitetu dostupnih podataka. Većina JLS koristi društvene mreže, internet stranice i mobilne aplikacije, ali mnoge još nisu uvele online prijave za korupciju, primjedbe i konzultacije. Strateški dokumenti su dostupni na internet stranicama, ali su rijetko prilagođeni za lakše razumijevanje građanima/kama. Javne rasprave su uglavnom organizirane u sjedištima JLS, a samo mali broj nudi online opcije ili organizaciju rasprava u mjesnim zajednicama. Prilagodbe za lica s invaliditetom su ograničene, iako neke JLS koriste znakovni jezik i prilagođavaju sadržaje slijepim osobama. Radna tijela uglavnom uključuju stručnjake/inje, ali je sudjelovanje ranjivih grupa rijetko, a rodna zastupljenost se ne prati dosljedno. Vodiči za pristup informacijama postoje, ali su podaci o zahtjevima rijetko dostupni javnosti. Suradnja sa OCD može biti unaprijeđena, posebno kroz intenzivnije uključivanje u radna tijela i javne rasprave.

Iako je postignut značajan napredak u sudjelovanju građana/ki i OCD u donošenju odluka na lokalnoj razini, i dalje postoji prostor za poboljšanja. S tim u vezi date su preporuke za budući rad i djelovanje gradskih i opštinskih/općinskih administracija.

- JLS bi trebale razvijati i promovirati modele za veće uključivanje građana/ki i OCD u donošenje odluka, te ih edukovati o načinima i mogućnostima tog sudjelovanja.
- Organi JLS trebaju preuzeti odgovornost za vođenje procesa uključivanja građana/ki i OCD u donošenje odluka, jačati vlastite kapacitete i osigurati otvorenu i transparentnu komunikaciju s građanima/kama.

- Uključivanje građana/ki i OCD u donošenje odluka zahtijeva dvosmjernu komunikaciju, pravovremenu analizu i povratne informacije o prijedlozima i pritužbama, što povećava povjerenje u proces i rad JLS.
- JLS treba da vode evidenciju o prijedlozima građana/ki i OCD, te da javno objavljuju koje su inicijative prihvaćene i objašnjavaju razloge za odbijene.
- JLS treba da poboljšaju svoje internet stranice s jasnim i pristupačnim informacijama o proračunu, pravima građana/ki i prostornom planiranju, te da omoguće online prijave za sumnje na korupciju.
- JLS treba da redovno izvještavaju javnost o sudjelovanju građana/ki i OCD u donošenju odluka, kroz poseban dokument ili u okviru izvješća o radu (grado)načelnika/ce.
- JLS treba da prilagode svoje internet stranice i način održavanja javnih rasprava osobama sa invaliditetom.
- JLS treba da unaprijede svoje akte u dijelovima koji se odnose na sudjelovanje građana/ki i OCD u donošenja odluka i na članstvo u radnim i savjetodavnim tijelima koje formiraju organi JLS.

7 Prilozi

7.1 Upitnik koji je korišten za izradu analize za područje „Transparentno financiranje OCD iz proračuna JLS“

R.b.	Pitanje / Sekcija	Kriterij bodovanja	Broj bodova
1.	IZDVAJANJE SREDSTAVA ZA ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA		
1.1.	Koliki je ukupni postotak godišnjeg proračuna JLS namijenjen za financiranje OCD u 2023. godini?	od 1,30 do 2,49 % godišnjeg proračuna JLS	1
		od 2,50 do 2,99 % godišnjeg proračuna JLS	2
		od 3,00 do 3,49 % godišnjeg proračuna JLS	3
		od 3,50 do 3,99 % godišnjeg proračuna JLS	4
		od 4,00 % i više % godišnjeg proračuna JLS	5
1.2.	Koliki je ukupni postotak sredstava namijenjenih za civilno društvo iz proračuna JLS za koje je objavljen javni poziv sukladno LOD metodologiji u 2023. godini u odnosu na ukupan proračun za OCD?	do 9,99 %	od 1 do 5
		od 10 do 19,99 %	od 6 do 10
		od 20 do 29,99 %	od 11 do 15
		od 30 do 40 %	od 16 do 20
1.3.	Da li JLS dodjeljuje sredstava svim prijavljenim OCD po javnom pozivu i da li pritom vrši značajne proračunske korekcije? (Ovdje će se ocjenjivati da li JLS svim prijavljenim OCD dodjeljuje sredstva u puno manjem iznosu od traženog prema projektnom prijedlogu. Blage korekcije do -20% su prihvatljive)	JLS dodjeljuje sredstva linearno svim prijavljenim OCD u puno manjem iznosu od traženog prema projektnom prijedlogu	0
		JLS ne dodjeljuje linearno svim prijavljenim OCD	od 1 do 4
1.4.	Da li je JLS 2023. godine planirala/dodijelila sredstva braniteljskim udrugama putem javnog poziva sukladno principima LOD metodologije?	NE	0
		DA	2
1.5.	Je li je JLS 2023. godine planirala/dodijelila sredstva športskim organizacijama putem javnog poziva sukladno s principima LOD metodologije?	NE	0
		DA	2
2.	DEFINIRANJE PRIORITETNIH PODRUČJA JAVNOG POZIVA		
2.1.	Je li JLS organizirala savjetovanje/javne rasprave sa OCD kod utvrđivanja prioriteta područja javnog poziva?	NE	0
		DA	4
2.2.	Je li JLS komunicirala sa OCD tijekom pripreme tematskih područja na drugi način osim organiziranja konzultacija/javnih rasprava? Molimo pojasnite.	NE	0
		DA	2

3.	PROVEDBA SAMOSTALNOG JAVNOG POZIVA		
3.1.	Da li je JLS organizirala "Otvorene dane" za OCD u svezi s javnim pozivom?	NE	0
		DA	2
3.2.	Da li je JLS organizirala trening za pisanje projekata za OCD kao pripremu za apliciranje na javni poziv?	NE	0
		DA	2
3.3.	Da li je u javnom pozivu naveden maksimalni i minimalni iznos koji se može odobriti za financiranje projekta?	NE	0
		DA	3
3.4.	Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje (3.3.) DA, koliko je naveden maksimalni iznos projekata?	do 2.000,00 KM	1
		od 2.000,001 - 5.000,00 KM	2
		od 5.000,01 - 9.0000,00 KM	od 3 do 5
		Preko 9.000,00 KM	6
3.5.	Da li je u javnom pozivu navedena minimalna i maksimalna dužina trajanja projekta odnosno vremenski period za koji se javni poziv raspisuje?	NE	0
		DA	3
3.6.	Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje (3.5.) DA, koliko je navedeno maksimalno trajanje projekata?	Do jedan mjesec	1
		Od 1 do 3 mjeseca	2
		Od 4 do 6 mjeseci	3
		Od 7 do 12 mjeseci	od 4 do 5
3.7.	Da li ReLOaD2 projekat sudjeluje u evaluaciji samostalnog javnog poziva u svojstvu promatrača?	NE	0
		DA	5
3.8.	Da li JLS objavljuje rezultate javnog poziva sa javno dostupnim informacijama o broju prijavljenih OCD, razlozima za odbijanje/ diskvalifikaciju, odobrenim iznosima, itd.?	NE	0
		DA	do 4
3.9.	Da li OCD imaju mogućnost dobijanja više informacija u smislu prigovora na rezultate javnog poziva? Molimo pojasnite.	NE	0
		DA	2
4.	NADZOR NAD ODOBRENIM PROJEKTIMA ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA		
4.1.	Kako se vrši isplata sredstava za odobrene projekte OCD?	Jednokratno	1
		U tranšama kvartalno po kalendarskom rasporedu	2
4.2.	Da li JLS ima razrađene obrasce za financijsko i narativno izvještavanje koje koriste organizacije civilnog društva?	NE	0
		DA	2
4.3.	Kako se vrši financijsko i narativno izvještavanje prema JLS?	Finalno	1
		Periodično i finalno (programsko i financijsko izvješće)	3

4.4.	Na koji način se vrši monitoring odobrenih projekata?	Samo se pregledaju financijska izvješća	1
		Monitoring se vrši u okviru posjeta manifestacijama koje se realizuju u okviru projekta i ad hoc terenske posjete realizaciji projekta, ali se ne priprema monitoring izvješće.	2
		Monitoring se vrši putem terenskih posjeta monitoring tima (najavljene posjete i ad hoc terenske posjete realizaciji projekta) nakon čega se priprema monitoring izvješće.	4
4.5.	Da li se dostavlja vijećnicima/odbornicima analiza uspješnosti javnog poziva?	NE	0
		DA, samo financijska i/ili narativna izvješća	1
		DA, financijska i narativna izvješća sa iskazanim konkretnim rezultatima projekata i brojem korisnika	2
5.	OSTVARENI NAPREDAK U PROCEDURAMA TIJEKOM SURADNJE SA ReLOaD2 PROJEKTOM I DRUGA PITANJA		
5.1.	Da li je JLS uz potporu ReLOaD2 projekta napravila pomak u poboljšanju direktne dodjele sredstava za OCD u 2023. godini?	NE	0
		DA	od 1 do 4
5.2.	Da li su u postotcima povećana sredstva koja se dodjeljuju za OCD putem projektnog pristupa u odnosu na 2022. godinu?	NE	0
		DA	od 1 do 4
5.3.	Da li se postignuto poboljšanje odnosi na povećanje vrijednosnih pragova za projekte OCD u okviru javnog poziva tijekom sudjelovanja u ReLOaD2 projektu?	NE	0
		DA	1
5.4.	Da li je došlo do povećanja trajanja projekata OCD u okviru javnog poziva tijekom sudjelovanja u ReLOaD2 projektu?	NE	0
		DA	1
5.5.	Da li je JLS organizirala tijekom 2023. godine savjetovanje ili dijalog sa OCD u suradnji sa ReLOaD2 projektom ili samostalno?	NE	0
		DA	1
6.	SPECIFIČNOST JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE	Ovdje se ocjenjuju neke specifičnosti, ukoliko postoje, za svaku JLS poput: niska razina direktne dodjele sredstava OCD (manje od 10 %), izvještavanje o aktivnostima i rezultatima projekta OCD koja se prezentiraju OV/SO se objavljuju i na web stranici JLS, povećani minimalni i maksimalni iznosi koji se mogu izdvojiti za financiranje projekata u značajnom iznosu u odnosu na prošlu godinu i slične karakteristike.	od 1 do 5
UKUPAN BROJ BODOVA			100

7.2 Upitnik koji je korišten za izradu analize za područje „Sudjelovanje građana/ki i OCD u procesu donošenja odluka na lokalnoj razini“

SUDJELOVANJE GRAĐANA/KI I ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA U PROCESU DONOŠENJA ODLUKA NA LOKALNOJ RAZINI			
Označite polja koja se odnose na Vašu JLS	Ponuđeni odgovori	Izvor verifikacije i pojašnjenje	Bodovi
I JAVNOST RADA I INFORMIRANJE O RADU ORGANA JLS			
Pitanje 1.	Koje kanale komunikacije sa građanima/kama i OCD koristi Vaša JLS?		
☐	Tiskani bilten (informacije o radu)	Molimo pojasnite	1
☐	Elektronski bilten	Navedite link	od 1 - 2
☐	Viber zajednica/grupa	Molimo pojasnite	od 1 - 3
☐	Sustav 48/72 sata	Navedite link	od 1 - 2
☐	Facebook/Twitter nalog organa JLS ili nešto slično	Navedite link	od 1 - 2
☐	Web ili mobilne aplikacije za komunikaciju sa građanima/kama	Navedite link	od 1 - 3
☐	Mogućnost "Pitajte (grado)načelnika/cu" na web stranici JLS	Navedite link	od 1 - 2
☐	"Sat sa (grado)načelnikom/com" ili "kava sa...".	Navedite link i pojasnite	od 1 - 3
☐	Prijava sumnje na korupciju putem web stranice	Navedite link	od 1 - 2
☐	Kanali komunikacije za osobe sa poteškoćama u razvoju	Navedite link i pojasnite	od 1 - 3
☐	Drugo	Molimo navedite i pojasnite	od 1 - 3
			Maksimalno ostvariv broj bodova: 26
Pitanje 2.	Da li su na web stranici JLS lako dostupni sljedeći dokumenti (na početnoj stranici postoji jasan link za ove dokumente)?		
☐	Aktualna strategija razvoja	Navedite link	1
☐	Izvješće o realizaciji strategije razvoja	Navedite link	1
☐	Izvješće o izvršenju proračuna	Navedite link	1
☐	Proračun za građane/ke	Navedite link	2
☐	Godišnji plan rada vijeća/skupštine JLS i izvješće o radu	Navedite link	2
☐	Godišnji plan rada (grado)načelnika i izvješće	Navedite link	1
☐	Drugo, navedite	Navedite i druge važne dokumente za građane/ke koji su lako dostupni na vašoj web stranici. Navedite link	1
			Maksimalno ostvari broj bodova: 9
Pitanje 3.	Da li je građanima/kama i OCD omogućen lak pristup informacijama sukladno Zakonu o slobodi pristupa informacijama?		
☐	JLS ima definirane procedure i obrasce za slobodan pristup informacijama i dostupni su na web stranici	Molimo pojasnite i navedite link	od 1 - 2
☐	JLS izrađuje kvartalna izvješća o postupanju sukladno Zakonu o slobodi pristupa informacijama	Molimo pojasnite i navedite link	od 1 - 2
			Maksimalno ostvari broj bodova: 4

II SUDJELOVANJE GRAĐANA/KI I OCD U RADU SKUPŠTINE/VIJEĆA I SAVJETODAVNIH TIJELA (GRADO)NAČELNIKA/CE

Pitanje 4.	Da li skupštine opštine/općinska vijeća imaju uspostavljenu direktnu komunikaciju sa građanima/kama?		
☐	Skupština opštine/općinsko vijeće ima uspostavljen građanski sat putem kojeg građani/ke mogu redovito komunicirati sa odbornicima/vijećnicima	Molimo pojasnite i navedite link ako je moguće	od 1 - 3
☐	Na web stranici su dostupne e-mail adrese odbornika/vijećnika	Molimo navedite link	od 1 - 2
☐	Postoji definisan rok u kojem građani/ke trebaju dobiti odgovore na postavljena pitanja	Navedite rok i akt koji to propisuje	od 1 - 2
☐	Evidencija pitanja i odgovora postoji i ona je dostupna na web stranici	Molimo navedite link	od 1 - 3
☐	Da li obezbjeđujete redovan prijenos sjednica vijeća/skupštine putem medija (TV /radio /YouTube i sl.)	Molimo pojasnite	od 1 - 3
☐	Drugo, navedite:	Molimo pojasnite	od 1 - 2
			Maksimalno ostvariv broj bodova: 15
Pitanje 5.	Sudjelovanje predstavnika/ca OCD u stalnim i povremenim radnim tijelima skupštine/vijeća		
☐	Akti skupštine/vijeća predviđaju sudjelovanje spoljnih članova/ica u radnim tijelima (komisijama, odborima, radnim grupama i sl.)	Molimo pojasnite i navedite link ako je moguće ili dostavite dokument u prilogu	od 1 - 2
☐	U članstvu radnih tijela skupštine/vijeća ima predstavnika/ca OCD	Molimo vas da dostavite primjer odluke o imenovanju članova/ica radnih tijela	1
☐	U članstvu radnih tijela skupštine/vijeća ima predstavnika/ca ranjivih grupa	Molimo vas da dostavite primjer odluke o imenovanju članova/ica radnih tijela	od 1 - 3
☐	Skupština/vijeće akredituje OCD za praćenje rada radnih tijela ili sjednica	Molimo pojasnite	od 1 - 2
			Maksimalno ostvariv broj bodova: 8
Pitanje 6.	Da li savjetodavna tijela (grado)načelnika uključuju predstavnike OCD i drugih društvenih grupa?		
☐	Savjetodavna tijela (grado)načelnika (radne grupe, komisije, odbori) uključuju predstavnike OCD	Molimo pojasnite i navedite link ako je moguće ili dostavite dokument u prilogu	od 1 - 2
☐	Savjetodavna tijela (grado)načelnika (radne grupe, komisije, odbori) uključuju predstavnike ranjivih grupa	Molimo vas da dostavite primjer odluke o imenovanju članova/ica radnih tijela	od 1 - 2
			Maksimalno ostvariv broj bodova: 4

III POSTOJANJE PROCEDURA I PRAKSI ZA SUDJELOVANJE GRAĐANA/KI I OCD U PROCESU DONOŠENJA ODLUKA

Pitanje 7.	Da li JLS osigurava pristupačnost procesu konzultacija tokom donošenja odluka na lokalnoj razini?		
☐	JLS organizuje javne rasprave o prijedlozima akata (dokumenata) na centralnoj lokaciji i po mjesnim zajednicama	Molimo navedite u kojim prilikama organizirate javne rasprave i na kojima lokacijama. Navedite link ako je moguće	od 1 - 2
☐	JLS poziva ciljano OCD predstavnike/ce na javne rasprave za usvajanje proračuna. (Ovdje se ne misli na redovne pozive koji su usmjereni na sve građane/ke i koji se objavljuju na oglasnim tablama i web-stranici, već na direktnu komunikaciju sa OCD u svezi sa sudjelovanjem na javnim raspravama).	Molimo da navedite u kojim prilikama organizujete javne rasprave i na kojima lokacijama. Navedite link ako je moguće	od 1 - 2
☐	JLS organizuje namjenske konzultacije sa OCD i širom javnošću	Molimo navedite u kojim prilikama organizirate stručne konzultacije i na koji način ih provodite. Navedite link ako je moguće	od 1 - 3
☐	JLS vodi online konzultacije o aktima koje donosi odnosno omogućava dostavljanje sugestija u elektronskoj formi?	Molimo pojasnite i navedite link ako je moguće	od 1 - 2
☐	JLS koristi tumača znakovnog jezika ili prilagođava dokumente slijepim i slabovidim licima kako bi proces konzultacija bio dostupan ranjivim grupama i osobama sa invaliditetom	Molimo pojasnite i navedite link ako je moguće	od 1 - 3
☐	JLS vodi rodno osjetljivu statistiku o sudjelovanju građana/ki u donošenju odluka	Molimo pojasnite i navedite link ako je moguće	od 1 - 2

☐	JLS građanima/kama dostavlja informaciju o prihvaćenim i odbijenim prijedlozima i inicijativama pokrenutim kroz propisane oblike sudjelovanja u donošenju odluka	Molimo pojasnite i navedite link ako je moguće	od 1 - 2
☐	Sudjelovanje građana/ki u donošenju odluka i pored zakona, statuta i poslovnika o radu propisano je i drugim aktima JLS	Molimo pojasnite i navedite link ako je moguće	od 1 - 2
			Maksimalno ostvariv broj bodova: 18
Pitanje 8.	Da li JLS prikuplja sugestije, pritužbe i pohvale građana/ki i da li utiču na kvalitet usluga i procesa u JLS?		
☐	JLS ima posebnu email adresu za slanje pohvala i pritužbi koja je jasno vidljiva na web stranici i/ili JLS ima sandučić za pohvale i pritužbe	Molimo navedite link	od 1 - 2
☐	JLS analizira podatke prikupljene putem knjige utisaka, sandučića za pohvale i drugo	Molimo pojasnite	od 1 - 3
☐	JLS provodi anketiranje građana/ki radi ispitivanja zadovoljstva radom JLS, te je u posljednjih godinu dana preuzimala mjere za unaprijeđenje usluga u svezi sa rezultatima analize anketa građana/ki	Molimo pojasnite	od 1 - 3
☐	Drugo, navedite		od 1 - 2
			Maksimalno ostvariv broj bodova: 10
IV PRIMJERI DOBRE PRAKSE SURADNJE I KOMUNAKCIJE SA GRAĐANIMA/KAMA			
Pitanje 9.	Navedite jedan ili više primjera dobre prakse vaše JLS za koju smatrate da je primjer inovativnosti i efektivnosti u animiranju građana/ki u procesu donošenja odluka		
☐			od 1 - 3
			Maksimalno ostvariv broj bodova: 6
UKUPAN BROJ BODOVA			100

